

Handreiking Donkere Dagen Offensief

2017-2018

Eenheid Den Haag

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Overvallen.....	4
2.1	Analyse politie	4
2.2	Maatregelen	6
3	Straatroven	10
3.1	Analyse Politie	10
3.2	Maatregelen	11
4	Diefstal uit woning.....	12
4.1	Analyse Politie.....	12
4.2	Maatregelen	13
4.3	Naar een duurzame aanpak van woninginbraken	15
5	Mobiel banditisme	17
5.1	Analyse politie	17
5.2	Maatregelen	17
6	Heling (DOR)	19
6.1	Analyse politie	19
6.2	Maatregelen	19
	Bijlage 1: Model nazorg overvallen voor gemeenten, gericht op slachtoffers en omgeving.....	23
	Bijlage 2: Actoren bij lokale nazorg overvallen.....	28
	Bijlage 3: Zelf in te vullen interventiematrix mobiel banditisme (CCV).....	31
	Bijlage 4: Evaluatie pilot controle Digitaal Opkopers Register (DOR) Politie en gemeente Den Haag...	34

1 Inleiding

Sinds 2009 wordt in gezamenlijk overleg tussen de ketenpartners het Donkere Dagen Offensief (DDO), oktober tot en met maart, ingezet. Het DDO vormt een passend moment om jaarlijks de maatregelen te beschouwen en de districtscolleges c.q. lokale driehoeken te informeren over de ontwikkelingen, vorderingen en de extra inzet gedurende deze periode. Dit is ook het moment voor een actualisatie van de cijfers teneinde maatwerk bij de aanpak van overvallen, straatroven en woninginbraken te kunnen leveren. Nieuw dit jaar is het onderwerp mobiel banditisme en de focus op het Digitaal Opkopers Register (DOR) voor de aanpak van heling. Daar waar sprake is van een concentratie van lokale problemen, ligt de regie bij de gemeenten; in geval van opsporing en vervolging van strafbare feiten bij het OM.

Sinds een aantal jaren wordt in de Eenheid Den Haag een bewezen veiligheidsmethodiek toegepast, onder het motto “Best of Three Worlds (B3W)”. Deze beoogt veiligheidsvraagstukken effectief aan te pakken vanuit een integrale benadering. B3W houdt in dat de maatregelen **probleemgericht** en **informatiegestuurd** zijn en onder regie van de gemeente zoveel mogelijk **samen met de burger** (ihkv burgerparticipatie) en andere betrokken partners (politie, OM, woningcorporaties, ondernemers, burgers etc.) worden uitgevoerd. Uit een onderzoek¹ naar de effecten van het werken volgens de B3W strategie, is gebleken dat een combinatie van de drie genoemde elementen in het algemeen leidt tot positieve resultaten bij het terugdringen van High Impact Crimes (HIC).

De aanpak van deze vormen van criminaliteit is met name gebaseerd op analyses van de politie alsmede op gegevens van de ketenpartners, zoals OM en gemeenten. Het voorliggende DDO 2017-2018 is een product van het Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid (RSIV). De insteek is dat door de inzet van extra maatregelen, die onder meer bestaan uit enerzijds een verscherpt toezicht en een intensievere surveillance op bepaalde plaatsen en tijdstippen en anderzijds uit het treffen van repressieve maatregelen, wordt getracht het aantal overvallen, straatroven, woninginbraken en mobiel banditisme in de komende donkere dagen periode (verder) terug te dringen.

Lokaal maatwerk

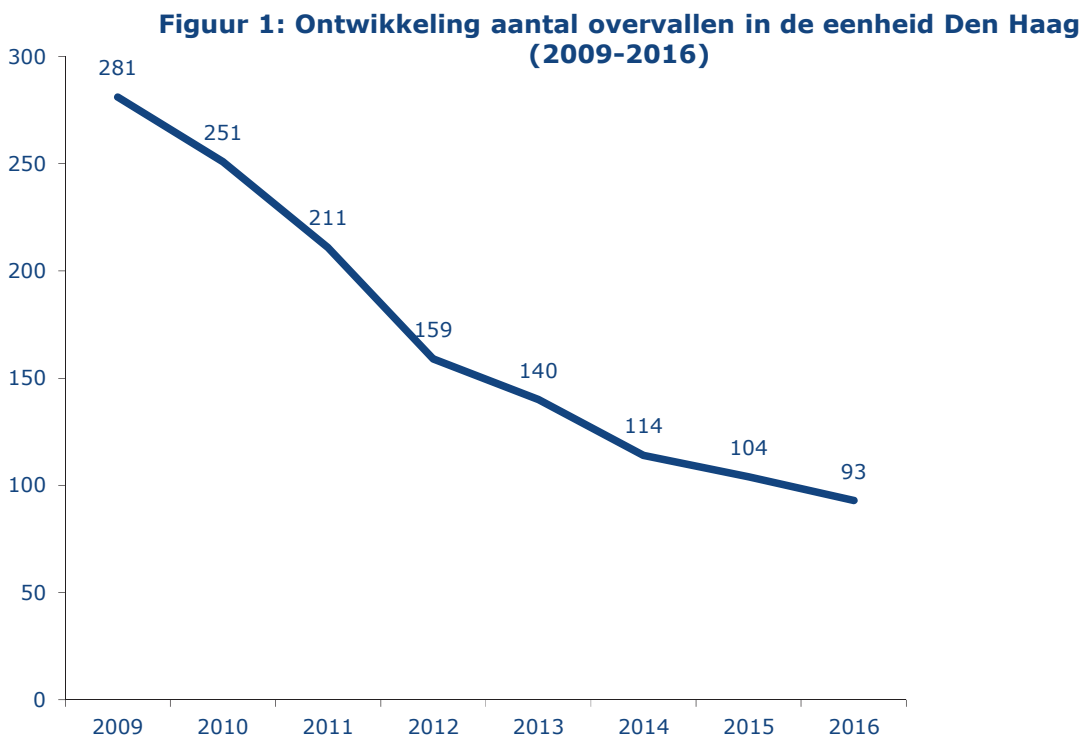
De in het RBP 2015-2018 vastgestelde gezamenlijke prioriteiten van gemeenten, politie en OM doen zich niet in alle gemeenten met eenzelfde intensiteit voor en vragen een vertaalslag naar concrete maatregelen in de lokale aanpak. De in het DDO 2017-2018 genoemde mogelijke maatregelen met betrekking tot overvallen, straatroven, mobiel banditisme en woninginbraken moeten worden beschouwd als een handreiking, die op het niveau van de individuele gemeente en/of district kunnen worden uitgewerkt. Ter voorkoming van het waterbedeffect geeft het RSIV in overweging om tot een zekere afstemming van de aanpak te komen.

¹ Peter Versteegh en René Hesseling: “De B3W-matrix, naar een meer effectieve aanpak van woninginbraken”. Tijdschrift voor de politie – jg.75/nr. 9/10/13.

2 Overvallen

2.1 Analyse politie

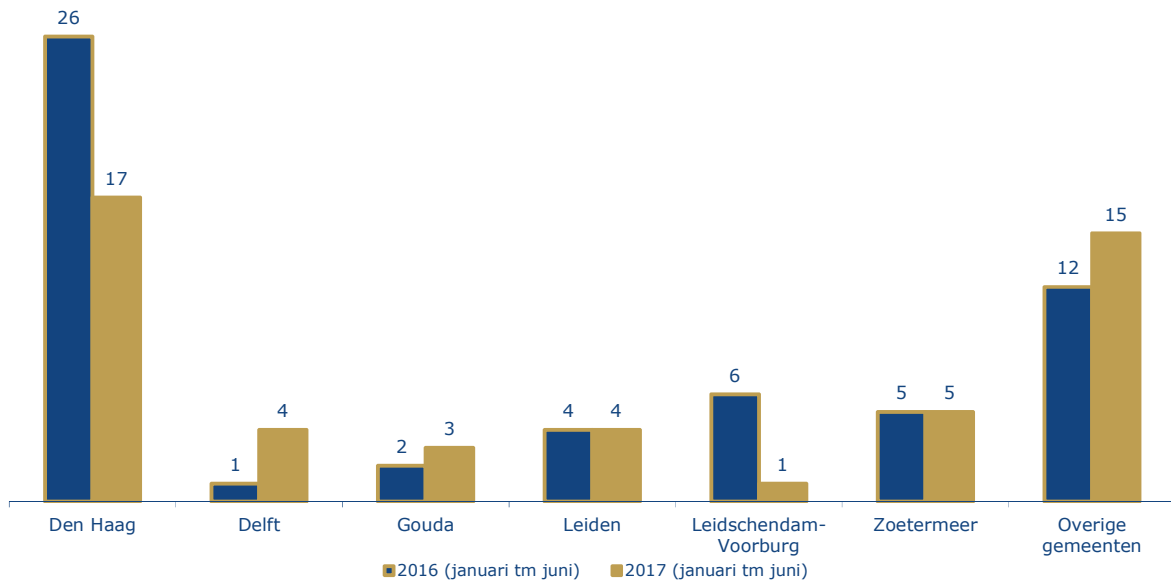
Sinds 2009 worden overvallen probleemgericht en integraal opgepakt met als gevolg een daling van het aantal overvallen van 281 in 2009 naar 93 overvallen in 2016 zoals te zien in figuur 1.

Het aantal overvallen is in 2016 met bijna 60 procent gedaald ten opzichte van 2009. Gedurende de laatste twee donkere dagen perioden is het aantal overvallen (59 en 57) min of meer gelijk gebleven. Wel blijkt dat het aantal overvallen tijdens de donkere dagen (oktober tot en met maart) een piek vertoont ten opzichte van de niet donkere dagen. Vanaf oktober verwachten we dan ook dat het aantal overvallen weer zal gaan toenemen. In de eerste helft van 2017 bedraagt het aantal overvallen 49 en in de vergelijkbare periode in 2016 gaat het om 49 overvallen.

Uit figuur 2 blijkt dat ten opzichte van vorig jaar het aantal overvallen in de eerste helft van 2017 is afgenomen in Den Haag en Leidschendam-Voorburg. In Leiden en Zoetermeer is het aantal overvallen gelijk gebleven, terwijl in Delft, Gouda en de overige gemeenten er sprake is van een beperkte toename.

Figuur 2: Ontwikkeling overvallen, januari t/m juni 2016 & 2017

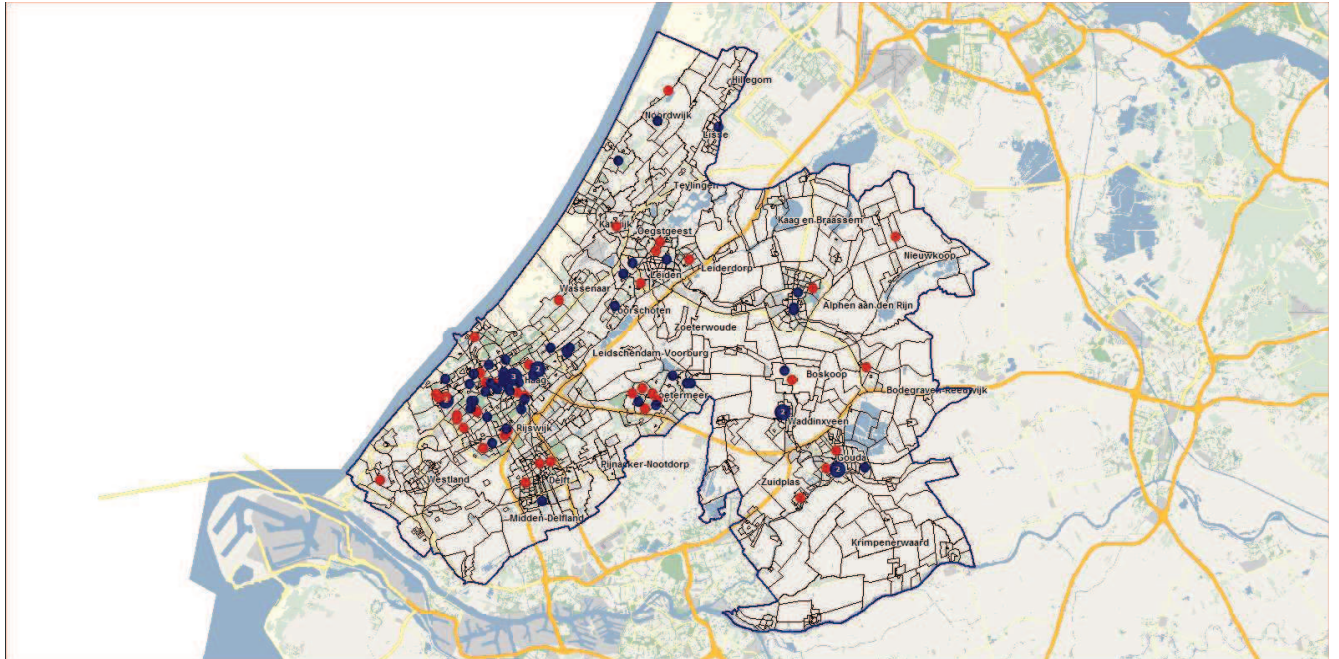

Concentratiegebieden en sectoren

Met betrekking tot de ruimtelijke concentratie van overvallen vallen de winkelgebieden nog steeds op. Ten aanzien van de winkelgebieden kan worden opgemerkt dat in de eerste zes maanden van 2016 ruim 38% van de overvallen in een winkelgebied heeft plaatsgevonden en in de eerste helft van 2017 gaat het om 44%.

Afgezien van een zekere concentratie in het winkelgebied van het centrum van Den Haag is op het niveau van buurten en wijken er geen sprake van ruimtelijke concentratie, dat wil zeggen hotspots. Dit wordt geïllustreerd in de onderstaande kaart voor de eenheid Den Haag.

Kaart 1: Spreiding overvallen in de eenheid Den Haag, januari tot en met juni (2016 & 2017)

Blauwe stippen = 2016, rode stippen = 2017

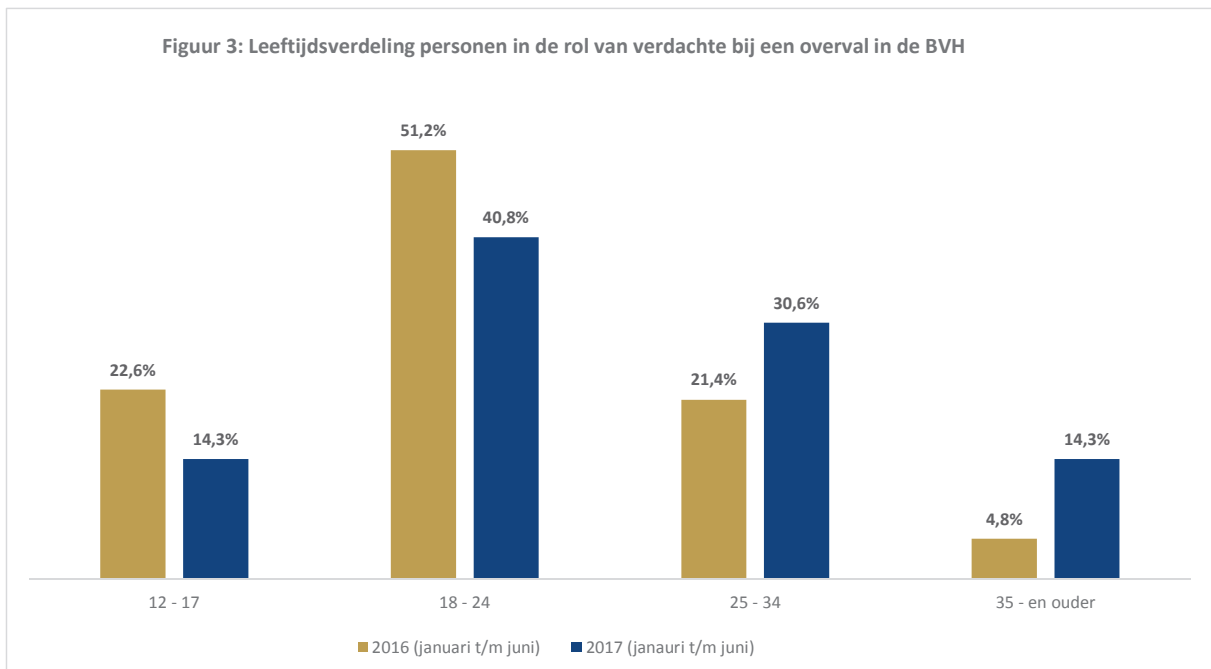
Op basis van gegevens in de periode 1 januari 2016 tot en met 30 juni 2017 blijkt dat de meeste overvallen (ruim 40%) betrekking hebben op supermarkten, maaltijdbezorgers, restaurants en andere horecabedrijven, taxi's en benzinstations.

Woningovervallen

De laatste drie jaar worden er steeds minder woningovervallen gepleegd, achtereenvolgens 59 (2014), 38 (2015) en 29 (2016). In de eerste zes maanden van 2016 zijn er 15 woningovervallen gepleegd (27% van het totaal), terwijl het gaat om 14 woningovervallen in de eerste helft van 2017 (dat wil zeggen 29%).

Kenmerken verdachten

Het profiel van verdachten is gebaseerd op politie gegevens, zoals opgenomen in de Basis Voorziening Handhaving (BVH). Uit figuur 3 blijkt dat in de eerste helft van 2017 de meeste overvallers tussen de 18-24 jaar en tussen de 25-34 jaar oud zijn. Het gaat hier voornamelijk om (jonge) mannen. Als we deze verdelingen vergelijken met de uitkomsten van de eerste overvallenanalyses die zijn gemaakt in 2010 (Haaglanden) en 2011 (Hollands-Midden) dan blijkt dat ten aanzien van dit aspect er geen verschuivingen hebben plaatsgevonden in de loop van de tijd.

2.2 Maatregelen

Op basis van de hierboven beschreven conclusies kunnen onderstaande maatregelen worden getroffen, uit te voeren door/onder regie van de gemeente en/of politie/OM en/of Veiligheidshuis/Reclassering. Het betreft een scala aan (mogelijke) maatregelen, waaruit een keuze kan worden gemaakt, afhankelijk van de concrete situatie en lokale omstandigheden. Aanbevolen wordt om relevante ontwikkelingen onder de aandacht te brengen van risicogroepen en te delen met andere gemeenten en ketenpartners. De specifiek door de politie te nemen maatregelen worden apart benoemd.

Specifiek door/onder regie van de gemeente te treffen maatregelen: overvallen in winkelgebieden
Mogelijke maatregelen n.a.v. overvallen in winkelgebieden, waarbij gebruik kan worden gemaakt van diverse kanalen, zoals winkeliersverenigingen en brancheorganisaties voor het geven van voorlichting en informatie:

- *Veilig Ondernemen / Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO):* In KVO-gebieden en Bedrijven Investerings Zones (BIZ) is structureel aandacht voor het treffen van preventieve maatregelen tegen overvallen en de diverse mogelijkheden om de veiligheid van ondernemingen te vergroten. Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de bestaande subsidieregelingen, waaronder de VKB-regeling / aanpak veiligheid kleine bedrijven.
- *Overvaltraining i.c.m. agressie & geweld:* In winkelgebieden kunnen deze trainingen worden georganiseerd, waarbij prioriteit wordt gelegd bij nieuwe KVO-gebieden, hotspots en gebieden waar een overval heeft plaatsgevonden.

- *Overleg met risicogroepen:* Waar nodig c.q. gewenst neemt de gemeente het initiatief om samen met (onder meer) de politie voorlichting te geven aan potentiële slachtoffergroepen over de risico's van een overval en de mogelijke preventieve maatregelen. Uit de analyse van de politie blijkt dat in de detailhandel supermarkten, horeca en benzinestations favoriete doelwitten zijn. Ook woningovervallen vormen een belangrijk aandachtspunt.
- *Afroomkluis en camera's:* Het verstrekken van een afroomkluis en/of het plaatsen van een camera kunnen een bijdrage leveren aan het voorkomen van een overval. Gemeenten zouden een dergelijke kluis in risicovolle winkelgebieden en/of aan risicogroepen gratis kunnen verstrekken. Bij het plaatsen van een afroomkluis en/of camera kan tegelijkertijd aandacht worden gevraagd voor de VKB-subsidieregeling en overvaltrainingen.
- *Veilig pinnen en vals geld:* investeren in de contacten met de kleinere ondernemers, om ze te stimuleren een pinapparaat aan te schaffen. Hierdoor neemt automatisch het cash geld af.
- *Veilige manier van afstorten van geld:* Ondanks de vele mogelijkheden tot pinnen blijft de consument gebruik maken van contant geld. Naast het aanbevelen van de reguliere individuele afroomkluizen, bestaan er mogelijkheden waarbij het geld wordt afgestort in de eigen winkel. Deze vorm van afkomen zorgt ervoor dat het cash geld direct veilig is voor de ondernemer en deze niet met cash geld over straat hoeft te gaan.
- *Week van de Veiligheid:* het gebruik maken van de week van de Veiligheid (week 41). Dit biedt extra kansen voor (communicatie) over de start van het DDO 2017-2018.
- *Nazorg en preventie op maat:* Bezoek van een vertegenwoordiger van de gemeente aan het slachtoffer van een overval kan positief bijdragen aan het "verwerkingsproces". Tegelijkertijd biedt dit de mogelijkheid om voorlichting te geven over de diverse preventiemogelijkheden.

Specifiek door/onder regie van de gemeente te treffen maatregelen: overvallen in woningen

Hoewel het aantal woningovervallen afneemt, blijkt uit de politie analyse dat woningovervallen nog steeds een belangrijk aandeel vormen in het totaal aantal overvallen. Maatregelen n.a.v. overvallen op woningen/woninginbraken:

- *Weerbaar maken van potentiële slachtoffers door het geven van voorlichting:* Via belangen- en wijkorganisaties kunnen voorlichting en (weerbaarheids) trainingen worden gegeven.
- *Buurt Interventie Teams (BIT):* Wijkbewoners, die georganiseerd worden ingezet om medebewoners te wijzen op de gevaren van overvallen en babbeltrucs. Tijdens een huisbezoek kan tevens worden gelet op de aanwezigheid van inbraakwerende voorzieningen. Het aanbod kan worden gedaan om tegen een kleine vergoeding een tijdschakelklok, kierstandhouder etc. aan te brengen.

Specifiek door de politie te treffen maatregelen t.a.v. alle typen overvallen

De aanpak van High Impact Crimes (HIC) staat bij de politie onverminderd hoog op de agenda.

- *Monitoring:* Wekelijks vindt monitoring plaats op de HIC-delicten, die zich in de eenheid hebben voorgedaan. Hierdoor is het mogelijk snel te reageren op afwijkingen in het gemiddelde beeld. Indien gewenst stelt de Dienst Regionale Informatie Organisatie (DRIO) een analyse op over het delict overvallen, straatroven en woninginbraken ten behoeve van

een probleemgerichte aanpak of het volgen en duiden van de ontwikkelingen. *Inzet*: De gehanteerde inzet strategieën c.q. de opsporingsactiviteiten en de samenwerking met de partners blijven gedurende het hele jaar – dus ook buiten de DDO-periode op hetzelfde niveau. De forse daling van het aantal overvallen geeft geen aanleiding om in aandacht of maatregelen te komen tot vermindering.

- *Operationele inzet*: Elke melding van een overval kan rekenen op een onmiddellijke operationele inzet. Elke overval is object van opsporingsonderzoek: afhankelijk van het soort overval is dit de districtsrecherche of regionale recherche. De verdere ontwikkeling van de politiedistricten met een eigen districtsrecherche heeft ertoe geleid dat de onderzoeken naar overvallen in beginsel conform het toewijzingskader opsporing door de districtsrecherche worden uitgevoerd.
- *Samenwerking landelijke eenheid*: Met betrekking tot de inzet van mensen en middelen op overvalmeldingen zijn met de landelijke eenheid werkafspraken gemaakt, die geleid hebben tot een verdere verhoging van de heterdaadkracht. Het gaat hierbij om de inzet van luchtsteun (helikopter) en de regie van een landelijk operationeel centrum.
- *Persoonsgerichte aanpak*: Alle overvallers uit de eenheid Den Haag worden aangeleverd aan de Veiligheidshuizen in de regio.

Nazorg na overvallen

Het RSIV heeft het 'ontwikkelmodel nazorg overvallen voor gemeenten, gericht op slachtoffers en omgeving' ontwikkeld. Het model is gericht op de slachtoffers van overvallen en de omgeving daarvan. Het model is bedoeld om gemeenten een handreiking te bieden met betrekking tot de gemeentelijke rol in het kader van nazorg bij overvallen. Het model is op basis van de in 2015 uitgevoerde evaluatie aangepast en wordt ter implementatie aangeboden aan de gemeenten in de politie-eenheid Den Haag en is als bijlage bij deze handreiking gevoegd.

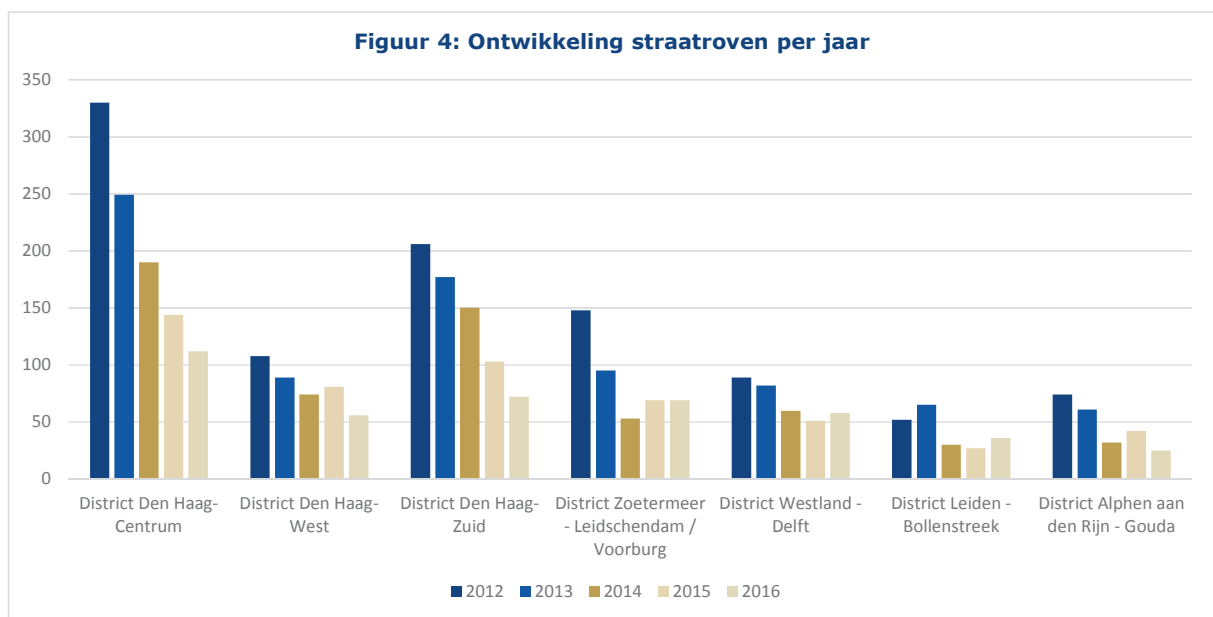
3 Straatroven

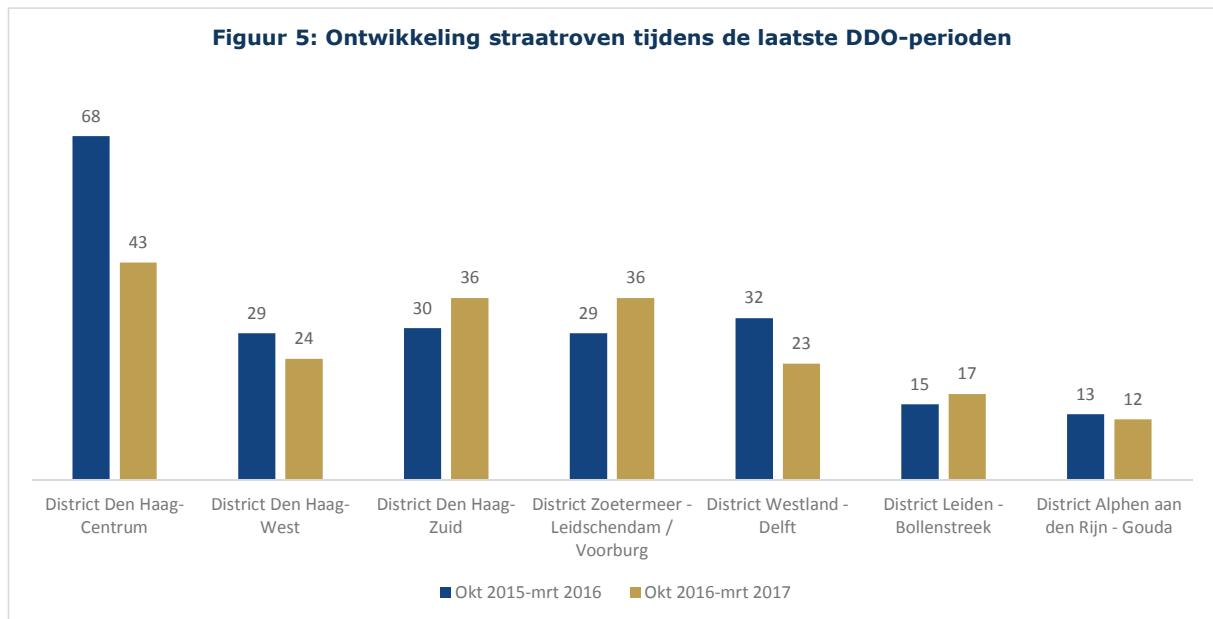
Straatroof is het met geweld wegnemen van goederen, waarbij personen zich in de openbare ruimte bevinden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het wegrukken van een handtas of een telefoon, of het op straat afnemen van een scooter.

3.1 Analyse Politie

Het aantal straatroven is in de periode 2012-2016 meer dan gehalveerd (-57%) van 1.007 misdrijven in 2012 naar 428 misdrijven in 2016. In de eerste helft van 2017 bedraagt het aantal straatroven 203 en in de vergelijkbare periode in 2016 gaat het om 218 straatroven (-7%).

De ontwikkeling van het aantal straatroven verschilt per district (zie de figuren 4 en 5).

Straatroof is vooral een (groot)stedelijk probleem. Zo is in 2016 56% van de straatroven gepleegd in de stad Den Haag, gevolgd door Zoetermeer (11%), Delft (7%), Leiden (5%) en Rijswijk (5%). De daders zijn hoofdzakelijk jeugdigen en jongvolwassenen: 80% van de verdachten is tussen 12-24 jaar.

3.2 Maatregelen

Het CCV heeft een overzicht opgesteld van mogelijke interventies die kunnen worden ingezet bij de aanpak van straatroof.² Hierbij kan worden gedacht aan:

- RAAK Principe (Rustig blijven, Accepteren van de situatie, Afgeven van geld of goed en Kijken hoe de dader eruitziet).³
- Keuzewijzer Veilig uitgaan.⁴
- Database overvalpreventie.⁵
- PKVW-brochure met tips voor senioren over het voorkómen van o.a. straatroof⁶.
- Campagne 'Ben jij het waard om beroofd te worden?'⁷
- Campagne 'Maak het ze niet makkelijk'.⁸
- Top-X aanpak: toolbox Persoonsgerichte Aanpak High Impact Crimes.⁹
- Safety spot¹⁰.
- Aanbieden van Tinkle alarms.¹¹

² <http://www.hetccv.nl/instrumenten/overvallen/menu-achtergrond/straatroof>

³ <http://www.hetccv.nl/nieuws/2015/03/overvallen-geef-je-spullen-af.html>

⁴ <https://hetccv.nl/onderwerpen/keuzewijzer-veilig-uitgaan/>

⁵ <https://hetccv.nl/onderwerpen/database-overvalpreventie/>

⁶ http://www.politiekeurmerk.nl/fileadmin/w/politiekeurmerk-2015-nl/Bewoners/Downloads/PKVW_Senioren_2014_1_versie_febr_16.pdf

⁷ <http://www.mijnstraatwaarde.nl/>

⁸ <http://www.maakhetzeniettemakkelijk.nl/boefproof>

⁹ https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Aanpak_overvallen/toolbox_pga_hic.pdf

¹⁰ https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Database_overvalpreventie/safety-spot_reflexstone.pdf

¹¹ <http://www.tinklealarm.nl/nl/>

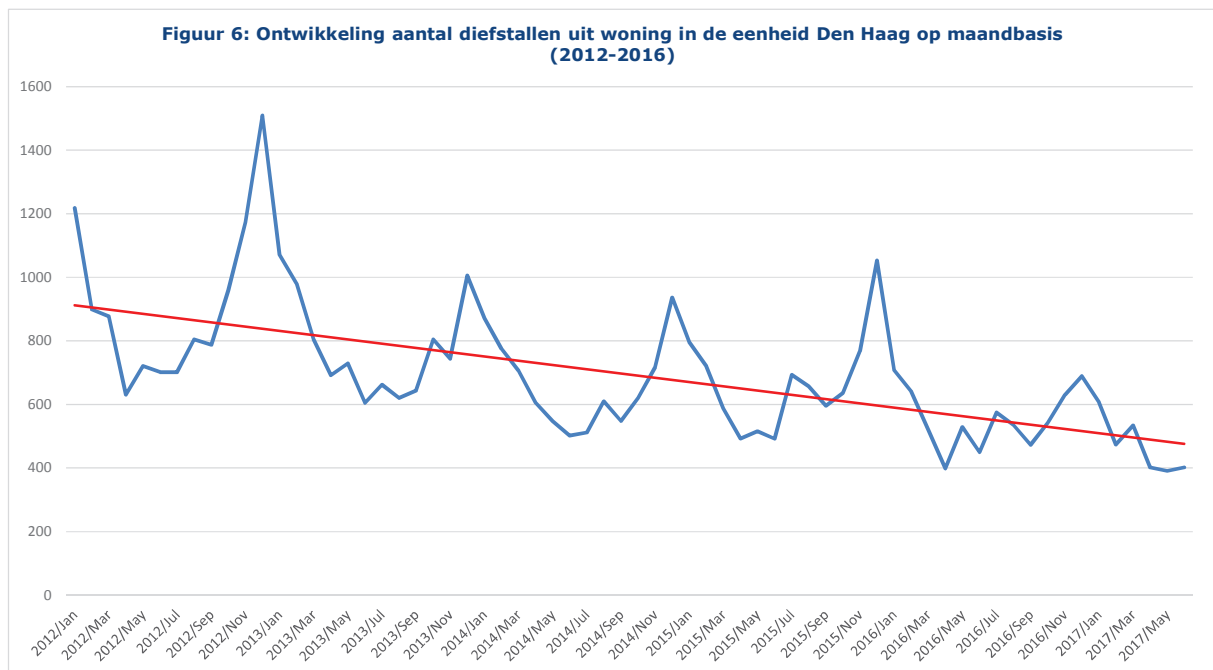
4 Diefstal uit woning

4.1 Analyse Politie

Uit de politiecijfers blijkt dat het aantal diefstallen uit woning (het gaat hierbij hoofdzakelijk om woninginbraken) in de periode 2012-2016 is gedaald van 10.980 in 2012 naar 6.689 in 2016 (-39%). In de eerste helft van 2017 bedraagt het aantal woninginbraken 2806 en in de vergelijkbare periode in 2016 gaat het om 3248 (-14%). Het aantal diefstallen uit woning neemt af in alle districten waarbij ten opzichte van 2012 daling het grootst is in de districten Zoetermeer- Leidschendam/Voorburg en Leiden-Bollenstreek

De structurele daling kan onder meer worden verklaard uit de aanhoudende aandacht voor en inspanningen op dit thema van politie, OM, gemeente en private partners. Vanzelfsprekend is elke inbraak, of poging hiertoe, er één teveel. Dat rechtvaardigt een blijvende inzet op het treffen van (preventieve) maatregelen, die de kans op een inbraak zoveel mogelijk verkleinen.

Een aantal gemeenten in de eenheid c.q. straten in gemeenten ligt / liggen aan rijks, provinciale of grote doorgaande wegen. Er zijn aanwijzingen dat woningbrekers deze infrastructuur gebruiken om snel toe te kunnen slaan en de snelweg weer gebruiken om weg te komen. Het kan hierbij gaan om individuele inbrekers, vaste of wisselende dadergroepen die in een andere gemeente wonen in de eenheid Den Haag of in Nederland (bijvoorbeeld leden van criminele jeugdgroepen die hun eigen wijk verlaten om elders te gaan inbreken). Bovendien is er sprake van mobiele bendes uit het buitenland. In het laatste geval spreken we over mobiel banditisme. In paragraaf 4.2. wordt nader ingegaan op dit verschijnsel.

Het aantal woninginbraken piekt tijdens de donkere dagen. Zo is in figuur 6 duidelijk de terugkerende piek te zien van het aantal woninginbraken in de maanden november, december en januari. Dit

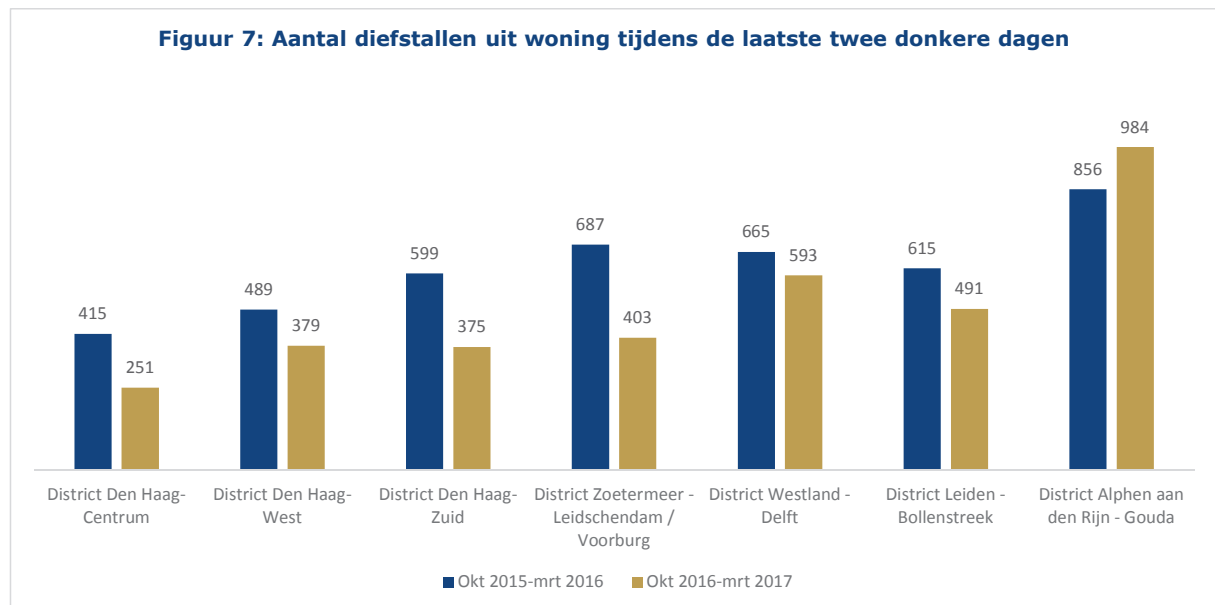
patroon is niet veranderd in de afgelopen vijf jaar, wel vlakt deze piek wat af. En dit wijst op een positief effect van de extra inzet tijdens het donkere dagen offensief.

De piekmaanden december en januari

Uit de gegevens blijkt bovendien dat in de maanden december (12,1 % van alle diefstallen uit woning in een jaar) en januari (10,8%) de meeste woninginbraken worden gepleegd. In december gaat het hierbij vooral om pieken tijdens de feestdagen.

Woninginbraken per district

Figuur 7 biedt een overzicht in het aantal woninginbraken tijdens de donkere dagen periode gedurende de afgelopen twee jaar in elk district.

4.2 Maatregelen

Evenals bij overvallen en straatroven is de aanpak van woninginbraken gericht op preventie, repressie en nazorg. Ook hier is inzet op toezicht en handhaving, vergroting heterdaadkracht en de strafrechtelijke vervolging van verdachten nodig alsmede investeren op bewustwording en burgerparticipatie. De burgers en private partners, waaronder corporaties hebben een eigen verantwoordelijkheid. Bijvoorbeeld voor het zorgvuldig afsluiten van de woning en het nemen van maatregelen om de kans op inbraken te verkleinen.

In de komende donkere dagen periode kan afhankelijk van de lokale situatie het volgende palet aan maatregelen worden ingezet:

Voorlichting, communicatie en burgerparticipatie

- Het geven van voorlichting door middel van: preventieadviezen, nieuwsbrieven, folders, de campagnes 'witte voetjes' en 'licht zet inbrekers in het zicht'. Persoonlijke voorlichting heeft de voorkeur.

- Het houden van voorlichtingsbijeenkomsten in gebieden met veel woninginbraken, bijvoorbeeld in bibliotheken, buurtsupermarkten en buurthuizen. Maar ook kan de inzet van 'Tent in de wijk' worden overwogen.¹²
- Het inzetten van communicatiemiddelen, zoals: matrixborden, sociale media, Burgernet met extra aandacht voor kwetsbare- en/of specifieke doelgroepen.¹³
- Het gebruik maken van de wintercampagne, geïnitieerd door het CCV en gericht op de gemeenten.¹⁴
- Het inzetten van vrijwilligers, die bewoners informeren over de werkwijze van inbrekers en hoe dit kan worden voorkomen (op basis van informatie wijkteam politie).
- Inzetten van buurtinterventieteams om wijkbewoners te wijzen op de gevaren van overvallen en inbraken. Bij het huisbezoek wordt o.a. aandacht gegeven aan hang- en sluitwerk, verlichting van tuinen en inklimmogelijkheden. Waarbij specifieke aandacht wordt gegeven aan gedragsbeïnvloeding.¹⁵

Preventie

- Het intensiever toepassen van het Keurmerk Veilig Wonen (KVV) in de gemeenten. Hierbij kan o.a. gedacht worden aan het aanbrengen van inbraakwerende voorzieningen. Cruciaal hierbij is de ondersteuning vanuit het Rijk en beschikbare gelden.
- Het verscherpen van het toezicht door buurtinterventieteams, BOA's en politiesurveillance op hot spots en hot victims. Nauwe samenwerking tussen politie en BOA's is wenselijk.
- Het opleggen van een gebiedsontzegging voor inbrekers, zoals bijvoorbeeld door de gemeente Leiden wordt gehanteerd (APV, artikel 2.2.).
- Het stimuleren dat burgers hun (waardevolle)goederen registreren, zodat in geval van diefstal deze goederen eventueel terug te vinden zijn in het Digitaal Opkopers Register (DOR).¹⁶ In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op het onderwerp heling en met name het DOR.
- Het gebruik van besmettingsbrieven door gemeenten en politie in wijken waar een woninginbraak heeft plaatsgevonden.¹⁷

Repressie

Evenals bij overvallen hanteert het OM een gerichte aanpak m.b.t. woninginbraken.

- Er is een vaste Officier van Justitie met de portefeuille woninginbraken.
- Er is aandacht voor de mogelijkheden van vervolging op grond van voorbereidingshandelingen ter zake woninginbraak.
- Een verdachte van een woninginbraak wordt altijd voorgeleid, tenzij de wet daar geen mogelijkheden toe ziet.
- Waar mogelijk wordt (super)snelrecht ingezet, hierdoor is een lik-op-stuk reactie mogelijk en treedt het OM slagvaardig op tegen woninginbrekers.
- In het requisitoir wordt de impact van de woninginbraak en de verdachte standaard meegenomen.

¹² http://www.hetccv.nl/binaries/content/assets/ccv/dossiers/woninginbraak/procedure_buurtent.pdf;

¹³ www.maakhetzeniettemakkelijk.nl;

¹⁴ <http://www.politiekeurmerk.nl/professionals/campagnes-downloads-en-artikelen>

¹⁵ <https://hetccv.nl/onderwerpen/naleving-toezicht-en-handhaving/gedragsbeïnvloeding/>

¹⁶ <https://stopheling.nl/>

¹⁷ <http://www.hetccv.nl/dossiers/woninginbraak/besmettingsbrief>;

- Er is aandacht voor de vordering van de benadeelde partij en waar mogelijk wordt wederrechtelijk verkregen voordeel ontnomen.
- Met enige regelmaat wordt er een themabijeenkomst/zitting georganiseerd op het onderwerp woninginbraak/HIC.

4.3 Naar een duurzame aanpak van woninginbraken

In 2016 is sinds 2012 het aantal woninginbraken in de eenheid Den Haag afgenomen met 39% en daarmee lopen we voorop in het land. Echter, het beeld binnen de eenheid is wisselend. In de meeste delen van onze eenheid zijn de woninginbraken fors verminderd; maar er zijn ook gemeenten waar het aantal woninginbraken stabiel is of zelfs toeneemt. Ook als wordt gekeken naar de slachtofferkans dan is er sprake van aanmerkelijke verschillen. Dit is aanleiding geweest voor de notitie 'Naar een duurzame aanpak woninginbraken' opgesteld. Op 29 juni 2017 is deze notie vastgesteld in het RBO. In de notitie streeft de volgende ambitie na:

De jaarlijkse kans om slachtoffer te worden van een woninginbraak zou nergens boven het (huidige) gemiddelde van 8 per 1000 woningen mogen komen.

In het RBO is afgesproken dat de gemeenten met een inbraakrisicocijfer van 8 of hoger gezamenlijk aan de slag gaan om dit aan te pakken. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de expertise en ervaringen die in de meest succesvolle gemeenten en basisteams van de politie hebben opgedaan. De in de notitie uitgewerkte 'The Best of Three Worlds' (B3W)-strategie dient hierbij als leidraad. De donkere dagen zijn bij uitstek een geschikt moment om de aanpak van woninginbraken een impuls te geven, aan de hand van de in de notitie genoemde strategieën en maatregelen.

De notitie gaat allereerst in op de vraag wat op basis van de huidige wetenschappelijke kennis nodig is voor een duurzame afname van woninginbraken. De praktijk laat zien dat extra politie-inzet zorgt voor een (forse) daling van woninginbraken, maar als de extra inzet stopt dan neemt het aantal woninginbraken snel weer toe. Hiermee wordt geen duurzame afname gerealiseerd. Als we woninginbraken duurzaam willen aanpakken, dan moeten de dieperliggende oorzaken aangepakt worden. Diverse criminogene factoren als maatschappelijke achterstand, kwetsbare wijken, verouderde woningvoorraad, een criminele infrastructuur of -subcultuur, aantal jongeren, slechte integratie, werkloosheid, geringe kansen op de arbeidsmarkt, relatieve deprivatie, kunnen een rol spelen. Dit zijn factoren die zeer lastig te beïnvloeden zijn en een lange adem vergen. In de meest hardnekkige concentraties vraagt dit van de betreffende gemeenten een wijkgerichte aanpak van vele jaren.

Daarnaast gaat de notitie in op de aanpak volgens B3W. Uit onderzoek is wel gebleken dat de in de Eenheid Den Haag ontwikkelde en veelvuldig toegepaste veiligheidsstrategie B3W bijdraagt aan een duurzame afname van criminaliteit en onveiligheid, ook als het om woninginbraken gaat. B3W combineert drie strategieën: probleemgericht werken, informatiesturing en burgerparticipatie. Essentieel is dat deze strategieën worden toegepast op die plekken, tijden en personen/objecten waar de problemen zich concentreren: de hotspots, hot times, hot persons/groups en hot targets. Daarnaast is het cruciaal om aan de start van het proces, die gebaseerd wordt op een goede probleemanalyse, in de driehoek (bestuurlijk) commitment voor de aanpak te verkrijgen. De regie en sturing op de aanpak vindt vervolgens plaats in het (lokale) driehoeksoverleg en de daaraan gelieerde probleemgerichte sturgroepen of regiegroepen.

Vervolgens wordt ingegaan op een scala van mogelijke maatregelen in de aanpak van woninginbraken. Er is geen gouden formule voor de aanpak van woninginbraken. Het gaat altijd om een combinatie van maatregelen die succesvol blijkt te zijn, afhankelijk van de lokale context en waarbij de focus vooral ligt op lokale en structurele hot spots. Bij het nemen van maatregelen is de gecombineerde inzet van preventieve strafrechtelijke en bestuurlijke maatregelen van belang. Het inzetten van een losse maatregel beklijft vaak niet waardoor het effect beperkt en tijdelijk is. Een mix van maatregelen die gelijktijdig worden ingezet op de juiste plekken en tijden is het meest effectief. Ook wordt er specifiek ingegaan op de bijdrage die WhatsApp-groepen kunnen leveren aan de aanpak. Dit is een relatief nieuwe maatregel die in steeds meer gemeenten wordt toegepast.

Het RSIV biedt ondersteuning aan de betreffende gemeenten om bovenstaande doelstelling te halen.

5 Mobiel banditisme

Bij mobiel banditisme gaat het om internationaal rondtrekkende bendes die vermogenscriminaliteit plegen en in Nederland verblijven zonder vaste woon- of verblijfplaats. De Europese definitie die onze overheid daarbij hanteert is:

‘Een mobiele (rondtrekkende) dadergroep is een vereniging van daders die zich stelselmatig verrijken middels vermogenscriminaliteit of fraude (bijvoorbeeld diefstal, inbraak in woningen of andere gebouwen, georganiseerde winkeldiefstal, zakkenrollen, ladingdiefstal, metaaldiefstal, diefstal op bouwplaatsen en fraude met geldautomaten (skimming), een breed scala aan operaties uitvoeren en internationaal actief zijn.’

De politie voegt hier nog aan toe dat het via misdrijf verkregen goed “verhandelbaar” moet zijn. Daarmee wordt voorkomen dat bijv. winkeldiefstallen voor eigen gebruik (tube tandpasta, fles bier, blik knakworsten) ook als mobiel banditisme wordt aangemerkt.

De opdrachtgever opereert meestal vanuit het buitenland (veelal uit Oost- en Centraal-Europa c.q. Zuid-Amerika) maar gestolen goederen kunnen ook in Nederland door heling aan de man worden gebracht. De laatste jaren zijn inbraakgolven opgemerkt waarbij mobiele bendes woninginbraken pleegden op zoek naar autosleutels van dure voor de deur geparkeerde auto’s.¹⁸ Een belangrijk kenmerk van mobiele bendes is dat ze nooit lang op een zelfde plaats blijven. Zo kunnen mobiele bendes bijvoorbeeld tijdelijk verblijven op campings, op vakantieparken en in appartementen in grote steden.¹⁹

5.1 Analyse politie

In 2012 ging het hierbij om ongeveer 5000 personen in wisselende samenstelling. De totale schade voor de Nederlandse detailhandel wordt geschat op €250 miljoen (2009).

5.2 Maatregelen

In de aanpak van deze problematiek wordt naast intensivering van de opsporing ook het tegenhouden of verstoren van de zogeheten “facilitators” gezien als een effectieve maatregel. Daarbij ligt de focus op personen die de bendes faciliteren door bijvoorbeeld de reis naar en in Nederland te betalen of verzorgen, een slaap-, ontmoetings- of zelfs verkoopplek aanbieden (denk daarbij vooral aan vakantieparken maar bijvoorbeeld ook woningen, campings, hotels of cafés), gestolen waar vervoeren of aangeven waar de dieven hun slag moeten slaan. Dat zijn vaak personen die werken en wonen in Nederland of bedrijven die hier gevestigd zijn.²⁰ Faciliteren komt voor als bewust handelen maar ook wordt er onbewust en/of ongewild medewerking aan het mobiel banditisme verleend. In het kader van het tegenhouden van deze tak van criminaliteit heeft het CCV een barrièremodel gepubliceerd.

¹⁸ Nationale Politie, Nationaal dreigingsbeeld 2017 Georganiseerde criminaliteit

¹⁹ B. van Gestel en R.F. Kouwenberg (2016). Over grenzen op dievenpad. Een onderzoek naar de facilitering van mobiele bendes. WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie.

²⁰ <https://www.om.nl/onderwerpen/mobiel-banditisme/>

Preventie

- Gemeenten kunnen een artikel opnemen in hun Algemene Plaatselijke Verordening (APV) waarin het 'winkelen' met geprepareerde tassen wordt verboden alsmede een artikel dat bedelarij moet tegengaan.
- Hanteren van een Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO, zie verder op pagina 26 van Bijlage 2)
- Invoering van een Digitaal Opkopers Register (DOR, zie verder op pagina 17)
- als duidelijk is dat bendes zich ophouden in hotels, campings, Airb&B's en vakantieparken kan de gemeente actief in gesprek gaan met deze private partijen om hen waar mogelijk te weren .

Repressie

De politie-aanpak van mobiele bandieten bestaat uit 3 onderdelen:

a. Identificeren van mobiele bendes en versterken informatie gestuurde aanpak door politie en partners.

De politie verzamelt en analyseert informatie van verschillende partners binnen en buiten de politie, waaronder EUROPOL en de GIO, en verstrekt vervolgens concrete informatie- en/of interventieadviezen aan de verschillende partners. De intelligencevoorziening ondersteunt tevens het Europese EMPACT-programma Organised Property Crime, waaraan de Nederlandse politie deelneemt. Daarnaast is informatie vanuit "de wijk" (denk aan hotels, camping, vakantieparken) essentieel voor de politie. Burgers en lokale (gemeentelijke) partners worden aangespoord melding te doen van verdachte situaties, die kunnen leiden tot het identificeren van mobiele bendes.

b. Verstoren en frustreren van mobiele bendes in Nederland.

Daartoe voert de politie een groot aantal substantiële acties in de sfeer van opsporing, handhaving en controle uit. Deze aanpak richt zich op dadergroepen, verblijfplaatsen, bekende routes, het helingcircuit en facilitators. Naast de jaarlijks tweemaal terugkerende Europese actiedagen contra mobiel banditisme (TRIVIUM) is bij elke reguliere grootschalige verkeerscontroles mobiel banditisme een vast aandachtspunt. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van technische signaleringsmogelijkheden als ANPR en grensbewakingsystemen.

c. Versterken ketenaanpak mobiel banditisme

Internationale informatie-uitwisseling vindt zo gestroomlijnd mogelijk plaats (24/7 vaststelling juiste identiteit en antecedenten binnen wettelijke en organisatorische mogelijkheden) bij aangehouden vreemdelingen. Dossieropbouw door de politie ten behoeve van adequate afdoening door OM, Rechterlijke Macht en IND is geoptimaliseerd. Bij het OM is een speciale officier van justitie hiermee belast, naast de officieren van justitie die belast zijn met reguliere onderzoeken naar mobiele bendes. Verdachten van mobiel banditisme worden zoveel mogelijk vastgehouden zodat afdoening via snelrecht leidt tot lik op stuk beleid. De ketenaanpak wordt ook afgestemd met het ZSM-traject.

6 Heling (DOR)

De gemeenten, politie en het Openbaar Ministerie houden zich bezig met bestrijding van heling. De bestrijding van heling helpt bij het voorkomen van woninginbraken, overvallen, straatroven en diefstallen.

Heling is het kopen, bezitten of verkopen van gestolen goederen. Heling is een high impact crimes (HIC) en kan niet plaatsvinden zonder dat eerst een ander vermogensdelict gepleegd is. Er zijn drie verschillende vormen van heling:

- *Schuldheling*: Iemand had redelijkerwijs moeten vermoeden dat hij of zij een door een misdrijf verkregen goed verwerft, voorhanden heeft of overdraagt. Een voorbeeld hiervan is het als iemand een goed ver onder de marktwaarde wordt aangeboden of aangeschaft wordt.
- *Opzetheling*: Er is geen sprake van een vermoeden, maar weet iemand dat hij of zij een door een misdrijf verkregen goed ter verkoop aanbiedt, in bezit heeft of aanschaft.
- *Gewoonteheling*: Iemand maakt van opzetheling een gewoonte.

6.1 Analyse politie

Uit recent landelijk onderzoek van Bureau Beke in opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie blijkt dat het aantal helingzaken dat ter kennis van de politie komt, in relatie tot wat er daadwerkelijk geheeld wordt klein is.²¹ Politiecijfers zijn daarom niet zonder meer bruikbaar om - trends in - de omvang van heling valide in kaart te brengen. Bekend is wel dat in 2015 en 2016 respectievelijk 1146 en 1082 misdrijven heling zijn geregistreerd waarbij het misdrijf is gepleegd in de Eenheid Den Haag (bron: Nationale Politie, Blue Spot Monitor).

6.2 Maatregelen

Digitaal Opkoopregister (DOR) Maatregelen

De aanpak van heling gebeurt onder andere door het controleren van opkoopregisters. In een opkoopregister moeten handelaren de goederen die ze van particulieren kopen registreren en aangeven van wie ze deze goederen gekocht hebben. Met registercontroles wordt de afzetmarkt voor heling verstoord en de pakkans van inbrekers en overvallers vergroot.

Het DOR helpt opkopers bij het registreren van de goederen die zij aankopen. Digitaal kunnen meer gegevens, zoals foto's van het gekochte goed en legitimatie van de verkoper, geregistreerd worden. Een ander voordeel is dat dit systeem gekoppeld kan worden aan andere databases en (politie)systemen. Hiermee wordt de mogelijkheid gecreëerd om automatisch te controleren of een goed als gestolen geregistreerd staat. Ook de koper van een goed kan dit controleren.

Publiek-private samenwerking

De aanpak van heling vergt inspanningen van publieke (gemeente en politie) en private (opkopers) partijen. Onder opkopers verstaan we reguliere handelsorganisaties die zich bezighouden met de in- en verkoop van tweedehands goederen.

²¹ H. Ferweda, e.a. (2016). Focus op heling. Een onderzoek naar het functioneren van de helingmarkt, het beleid tegen en de gevolgen van heling. WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie

Registratieplicht opkopers

In artikel 437 WvSr. staat de registratieplicht van opkopers omschreven. Opkopers zijn verplicht een doorlopend en gewaarmerkt inkoopregister bij te houden van de tweedehandsgoederen die zij inkopen. Daarnaast kunnen gemeenten op basis van dit artikel via de APV opkopers verplichten een verkoopregister bij te houden. Het opkoopregister vond tot voor kort alleen op papier plaats, maar in 2011 is door de politie een digitale variant ontwikkeld ((Digitaal Opkoopregister (DOR)).

Verplichtstelling DOR

Het ministerie van Veiligheid en Justitie start in 2017 een wetgevingstraject om het gebruik van het DOR wettelijk verplicht te stellen.

Pilot gemeente Den Haag

De gemeente Den Haag heeft in 2016 een pilot gedraaid. Deze pilot had als doel het promoten van het DOR en het controleren van de verplichte gewaarmerkte opkopersregisters (papier of digitaal). Er zijn 39 opkopers voor deze pilot geselecteerd in de pilotgebieden (de verzorgingsgebieden van de basisteams Jan Hendrikstraat, Segbroek en Zuiderpark). Ze zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van een gewaarmerkt opkopersregister en het correct invullen hiervan. Tevens zijn de aanwezige goederen gecontroleerd.

Uit de pilot is gebleken dat de registercontroles hebben geleid tot het verstoren van de afzetmarkt voor heling. Dit is gebleken uit:

- De pakkans van stellers en helers is vergroot door de intensieve registercontroles.
- Bewustwording over en betrokkenheid bij de aanpak van heling onder opkopers is vergroot.
- Er is meer zicht op criminele processen rondom HIC-criminaliteit.
- De samenwerking tussen de gemeentelijke boa's en politie is versterkt.
- Het DOR is gepromoot en bij 64 procent van de ondernemers uit de pilot geïmplementeerd.

De combinatie van het vergroten van de pakkans van helers en de bewustwording onder de opkopers lijkt een verstoring van de afzetmarkt in de pilotgebieden met zich mee te hebben gebracht. Een dergelijke constatering is niet te onderbouwen met cijfers, maar gevoelsmatig wordt door de politie aangegeven dat er bij de opkopers een gedragsverandering ten goede heeft plaatsgevonden.

Het merendeel van de ondernemers stond positief tegenover de pilot. Het feit dat veel ondernemers (64%) gebruik zijn gaan maken van het DOR en dat 38 van de 39 geselecteerde opkopers hun ingekochte goederen hebben geregistreerd in een gewaarmerkt register (DOR of de papieren versie) is een indicatie dat zij zich betrokken voelen bij de aanpak van heling.

De evaluatie van deze pilot (zonder bijlagen) is opgenomen in bijlage 4 van deze handreiking. De volledige evaluatie is inzichtelijk via de website van het RSIV.

Meer informatie

Gemeenten kunnen op de site van het CCV meer informatie vinden over het DOR samen met een stappenplan om voor het introduceren van het DOR in de gemeente.²²

²² https://hetccv.nl/fileadmin/Bestanden/Onderwerpen/Heling/De_aanpak_van_heling_2.pdf

Andere maatregelen

Naast het invoeren van het DOR en het stimuleren en faciliteren van oplopers om zich aan te melden bij het Digitaal Opkopers Register (DOR), kunnen gemeenten ter aanvulling op de heling aanpak het volgende doen:

- Inzetten van boa's voor het toezicht op registratieplicht opkopers.
- Het regelen van de bestuurlijke aanpak van heling als belangrijke aanvulling op politieel strafrechtelijk optreden.
- Stimuleer burgers om hun eigendommen te registreren.

Bijlage 1: Ontwikkelmodel nazorg overvallen voor gemeenten, gericht op slachtoffers en omgeving

Het RSIV heeft het 'ontwikkelmodel nazorg overvallen voor gemeenten, gericht op slachtoffers en omgeving' ontwikkeld.²³ Het model is gericht op de slachtoffers van overvallen en de omgeving daarvan. Het model is bedoeld om gemeenten een handreiking te bieden met betrekking tot de gemeentelijke rol in het kader van nazorg bij overvallen. Het model is op basis van de in 2015 uitgevoerde evaluatie aangepast en wordt ter implementatie aangeboden aan de gemeenten in de politie-eenheid Den Haag.

Inleiding

Landelijke aanpak

Vanwege de impact op het slachtoffer is landelijk besloten om aan de aanpak van overvallen als HIC-delict, prioriteit te geven. De Taskforce Overvallen heeft aanbevelingen gedaan. Het advies van de commissie Fijnaut voor het opstellen van een gemeentelijk actieplan is overgenomen in het actieprogramma ketenaanpak overvalcriminaliteit. Dit programma kent 104 actiepunten, waaronder een aantal over nazorg.

Actieplan overvallen, rol gemeenten

In het actieplan is opgenomen dat gemeenten vanuit de regierol verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de adequate afhandeling van de nazorg voor slachtoffers van een overval. Als concrete acties zijn vermeld:

- De gemeente bezoekt elk slachtoffer en neemt maatregelen in overleg met slachtofferhulp.
- Eventueel inrichten van een calamiteitenfonds om acute nood te ledigen.
- Bij elke woningoverval een sluitend preventieadvies aan slachtoffer en eigenaar, eventueel aan omwonenden.

Opgemerkt wordt dat het bij het laatste punt gaat om (de check van) het aanbod voor een advies op maat. Uiteraard bepaalt het slachtoffer of de eigenaar van de woning of daarvan gebruik wordt gemaakt.

Daarnaast biedt het gemeenten de mogelijkheid om naar aanleiding van een overval de omgeving meer bewust te maken van de risico's en wat ze kunnen doen om deze risico's te verkleinen.

Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing (RPC)

Op initiatief van het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing (RPC) is destijds het model voor de gemeente binnen regio Haaglanden tot stand gekomen. In een themabijeenkomst heeft het RPC met OOV-vertegenwoordigers van de gemeenten een verkenning gehouden naar de bereidheid om gezamenlijk hierin op te trekken en voorstellen voor aanpak te doen. Uit de deelnemers van de themabijeenkomst is een werkgroep samengesteld met vertegenwoordiging / betrokkenheid van

²³ Zie bijlage 1: ontwikkelmodel nazorg overvallen voor gemeenten, gericht op slachtoffers en omgeving en bijlage 2: Actoren bijlage.

branches, gemeenten, het Ministerie van Veiligheid en Justitie en politie. De werkgroep kwam tot een concept voorstel voor een model voor de nazorg bij overvallen.

Regionaal College

In september 2012 is het model in het Regionaal College van de gemeenten binnen de regio Haaglanden vastgesteld met als implementatiedatum 1 januari 2013. Het model is gericht op slachtoffers en de omgeving en geeft gemeenten inzicht in de rol die zij kunnen vervullen in het kader van nazorg bij overvallen.

Evaluatie van het model

Per 1 januari 2013 is de nationale politie tot stand gekomen. De regiokorpsen Haaglanden en Hollands Midden zijn samengevoegd tot de politie-eenheid Den Haag. Om te bezien of het model goed functioneert en geschikt is om binnen de gehele eenheid uit te rollen, is het model in de tweede helft van 2015 geëvalueerd. De medewerkers openbare orde en veiligheid van de gemeenten binnen voormalig regio Haaglanden is gevraagd om een enquête in te vullen. Onderzocht wordt of het model een goed instrument is bij de aanpak van overvallen en of het toegevoegde waarde heeft voor de slachtoffers van overvallen.

Gebleken is dat het model over het algemeen als positief ervaren wordt. Op basis van de uitkomsten van deze evaluatie is het model op enkele punten aangepast. Om het aangepaste model ter implementatie beschikbaar te maken aan alle gemeenten binnen de politie-eenheid Den Haag, is het model als bijlage opgenomen in de “Handreiking Donkere Dagen Offensief”.

Model nazorg overvallen voor gemeenten, gericht op slachtoffers en omgeving

Het model is ontwikkeld voor het borgen van de aanpak van nazorg na overvallen. Het is een leidraad voor gemeenten om regie te voeren in de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de slachtofferzorg bij overvallen op bedrijven en woningen. Een integrale aanpak staat hierbij centraal, waarbij de werkwijzen van gemeente, OM, politie, Slachtofferhulp Nederland en andere samenwerkingspartners goed op elkaar zijn afgestemd.

Organisatie

Stel binnen de gemeente een contactpersoon “Overvallen” aan en regel de bereikbaarheid.

- Het heeft vanwege de directe lijn met de burgemeester de voorkeur dit contact te beleggen bij de afdeling OOV, eventueel bij de portefeuillehouder KVO mits deze deel uitmaakt van de afdeling OOV.
- Stel de contactpersoon in de gelegenheid zich toe te rusten voor de taak.
- Contactpersonen en bereikbaarheid kunnen worden aangemeld bij het Adviespunt Preventie en Veiligheid, die de coördinator overvallen van de politie-eenheid Den Haag informeert.

Na een overval wordt de contactpersoon van de gemeente vanuit het team districtsrecherche geïnformeerd om een goede follow up in het kader van nazorg en preventie door de gemeente te bevorderen.

Initiatief en samenwerking

Organiseer een snelle en goede nazorg bij een overval, probeer onrust weg te nemen en benut de kansen om te verbreden naar preventie (zie voor de globale uitwerking de titel uitvoering).

- Doelgroepen zijn: slachtoffers van bedrijfs- en woningovervallen, omstanders/getuigen, bewoners/ondernemers in omgeving, zie voor suggesties de punten 3 en 4.
- Stem de aanpak af met de burgemeester en breng deze zo nodig ter kennisname of besluitvorming in bij B&W.

Afstemming

Spreek ambtelijk en bestuurlijk af in welke gevallen het slachtoffer van een bedrijfsoverval namens het bestuur wordt bezocht. Bedenk daarbij dat er wellicht situaties zijn waarin dat minder gewenst is, zoals een overval in de criminele sfeer. Betrek hierbij desgewenst de politie.

Na een bericht over een overval bespreekt de gemeentelijk contactpersoon met de teamchef districtsrecherche of een bezoek namens het bestuur een verstandige keuze zou zijn. Zo ja, dan wordt vanuit de opsporing aan het slachtoffer gevraagd of deze openstaat voor een bezoek en wordt het antwoord teruggekoppeld. Zo niet, dan beperkt de nazorg zich tot de rol van Slachtofferhulp Nederland en de door branches geboden diensten.

Maatwerk bij borging van taken

Afhankelijk van de grootte de gemeente, de omvang van de problematiek en de mogelijkheden maken de gemeenten keuzes voor de borging van taken. De contactpersoon kan fungeren als spin in het web en zich beperken tot regievoering, maar daarnaast ook de uitvoerende taken uitvoeren zoals het bezoeken van slachtoffers en het samen met partners afspraken maken over informatiebijeenkomsten en organiseren van preventiebezoeken aan ondernemers. Zie de actoren bijlage²⁴ voor rollen, activiteiten en regelingen van de diverse partners.

Tijdsbesteding

Geschatte tijdsbesteding per overval:

- Regievoering: 1 – 2 uur.
- Slachtofferbezoek bedrijfsoverval: 2 uur.
- Slachtofferbezoek woningoverval: 2 uur.
- Informatie- / voorlichtingsbijeenkomst ondernemers: 5 u voorbereiding, 2 uur bijeenkomst.
- Informatie- / voorlichtingsbijeenkomst bewoners: 5 u voorbereiding, 2 uur bijeenkomst.

Deze tijdsbesteding is indicatief en afhankelijk van de omvang van de problematiek.

Stappenplan uitvoering

1) Bezoek het/de slachtoffer(s) van een bedrijfsoverval:

- Bij dit bezoek gaat het vooral om het tonen van empathie en het wijzen op de mogelijkheden voor hulp. (Wat is er gebeurd? Hoe gaat het verder? Wat kunnen we voor u doen?).
- Het is verstandig het bezoek 1 – 2 weken na de overval te plannen zodat de politie een onbelemmerde start kan maken met het opsporingsonderzoek en om de ergste emoties te laten zakken. Medewerkers van Slachtofferhulp Nederland kunnen daarbij ondersteuning bieden. De afspraken van de Gemeente Den Haag kunnen hierbij als leidraad dienen. Uitgangspunt is dat slachtofferhulp vanuit het politieproces over het

²⁴ Bijlage 2: Actoren

incident wordt geïnformeerd. Het verdient echter aanbeveling het bezoek met Slachtofferhulp Nederland af te stemmen.

- Vanwege het bestuurlijke karakter van dit bezoek verdient het de aanbeveling hierbij geen politie aanwezig te laten zijn. Het gevaar bestaat dat het accent dan gaat naar de strafrechtelijke kant. Als hieromtrent lokaal een andere keuze wordt gemaakt dienen er in relatie tot het doel van het bezoek goede afspraken over de rolverdeling te worden gemaakt.
- Check of er contact geweest is met Slachtofferhulp Nederland (hulp bij verwerking en ondersteuning richting civiel- en strafproces) of via de eigen brancheorganisatie.
- Wijs het slachtoffer op de regelingen van o.a. het Schadefonds Geweldsmisdrijven (overvalregeling €1000, - voor preventieve maatregelen en reguliere vergoedingen van materiële en immateriële schade) en de regeling Veiligheid Kleine Bedrijven (VKB), voor een gratis veiligheidsscan, zie bijlage 1.
- Arrangement van optionele activiteiten (afhankelijk van de mogelijkheden van de gemeente):
 - Bespreek de veiligheidssituatie van het bedrijf op hoofdlijnen aan de hand van een checklist als trigger voor een advies op maat door een deskundige.
 - Biedt hulp bij het aanvragen /invullen van formulieren.
 - Stel een noodfonds voor financiële hulp om (preventie)maatregelen te nemen na een overval en wijs slachtoffers daarop.
 - Als geen noodfonds wordt ingesteld bekijk dan of voor schrijvende gevallen (financiële) hulp op maat kan worden geboden.
 - Biedt als impuls voor verdere maatregelen een afroomkluis en/of pinautomaat aan. Denk aan inbouwen garanties voor (goed) gebruik.

2) Bezoek het/de slachtoffer(s) van een woningoverval:

- Bij dit bezoek gaat het vooral om het tonen van empathie en het wijzen op de mogelijkheden voor hulp. (Wat is er gebeurd? Hoe gaat het verder? Wat kunnen we voor u doen?).
- Het is verstandig het bezoek 1 – 2 weken na de overval te plannen zodat de politie een onbelemmerde start kan maken met het opsporingsonderzoek en om de ergste emoties te laten zakken. De afspraken van de Gemeente Den Haag kunnen hierbij als leidraad dienen. Uitgangspunt is dat slachtofferhulp vanuit het politieproces over het incident wordt geïnformeerd. Het verdient echter aanbeveling het bezoek met Slachtofferhulp Nederland af te stemmen.
- Check of er contact geweest is met Slachtofferhulp Nederland (hulp bij verwerking en ondersteuning richting civiel- en strafproces).
 - Voor een advies op maat verwijst Slachtofferhulp naar PKVW-erkende beveiligingsbedrijven in de regio. De vergoeding / tegemoetkoming van kosten voor dit advies en de uitvoering van maatregelen valt onder de regeling van het Schadefonds Geweldsmisdrijven.
- Wijs het slachtoffer op de regelingen van o.a. het Schadefonds Geweldsmisdrijven (overvalregeling €1000, - voor preventieve maatregelen en reguliere vergoedingen van materiële en immateriële schade), zie bijlage 1.
- Arrangement van optionele activiteiten (afhankelijk van de mogelijkheden van de gemeente):

- Biedt als impuls voor verdere maatregelen een deurspion en/of kierstandhouder aan. Ook kan (hulp bij) montage worden aangeboden. Denk ook aan het geven van informatie over goed gebruik. Maak voor huurwoningen afspraken met corporaties in de gemeente.
 - Gebruik zo nodig de informatie uit de toolkit voorlichting Veilig Wonen van het CCV (preventietips, informatie overvallen, RAAK, etc.).
 - Biedt hulp bij het aanvragen /invullen van formulieren.
 - Stel een noodfonds voor financiële hulp om (preventie)maatregelen te nemen na een overval en wijs slachtoffers daarop.
 - Als geen noodfonds wordt ingesteld bekijk dan of voor schrijnende gevallen (financiële) hulp op maat kan worden geboden.
- 3) Informeer de ondernemers in omgeving van een bedrijfsoverval en benut de preventiekansen die vanuit onrust aanwezig (kunnen) zijn:
- Informeer ondernemers aan hetzelfde plein, dezelfde buurt, van dezelfde ondernemersvereniging over de overval, preventiemogelijkheden en (lokale) regelingen (zie bijlage 1).
 - Naast de gemeente kunnen actoren zijn: politie, deskundigen van branchepartijen en / of verzekeraars, slachtofferhulp.
 - Wijs de ondernemersvereniging op geldstromen van het Ministerie van V&I voor KVO-extra (plus) projecten waarbinnen nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan het onderwerp overvallen.
 - Arrangement van optionele activiteiten (afhankelijk van de mogelijkheden van de gemeente):
 - Maak afspraken binnen 2 – 3 weken afspraken over een bijeenkomst in samenwerking met de winkeliers- / ondernemersvereniging. Het verdient aanbeveling te kiezen voor een informatiebijeenkomst na een overval die voor veel onrust in de omgeving zorgt.
 - Laat de bedrijven bezoeken door ingehuurde semi-experts naar het voorbeeld van de gemeente Den Haag. Betrouwbaarheid is hierbij van groot belang.
 - Laat de bedrijven bezoeken door vrijwillige semi-experts (nader uit te werken / onderzoeken). Betrouwbaarheid is hierbij van groot belang.
 - Als daaraan de behoefte bestaat biedt het OM, ingeval van een opgeloste overval, ondernemers de mogelijkheid tot het bijwonen van de terechtzitting. De contactpersoon van de gemeente maakt hierover nadere afspraken met de officier overvallen van het arrondissement.
 - Biedt als impuls voor verdere maatregelen een afroomkluis en/of pinautomaat aan. Denk aan inbouwen garanties voor (goed) gebruik.
- 4) Informeer de omwonenden van een woningoverval en benut de preventiekansen die vanuit onrust aanwezig (kunnen) zijn:
- Informeer bewoners aan hetzelfde plein, dezelfde straat, dezelfde buurt over de overval, preventiemogelijkheden en (lokale) regelingen (zie 1). Het accent ligt op Veilig Wonen, waarvan het voorkomen van een overval en hoe daar mee om te gaan onderdeel is.
 - Naast de gemeente kunnen actoren zijn: politie, deskundigen van bijvoorbeeld een PKVW-bedrijf, ouderenbond of verzekeraars, slachtofferhulp.

- Arrangement van optionele activiteiten (afhankelijk van de mogelijkheden van de gemeente):
 - Maak binnen 2 – 3 weken afspraken over een bewonersbijeenkomst in samenwerking met VVE / kopersvereniging / verhuurder. Maak hierbij gebruik van de Toolkit Veilig Wonen van het CCV.
 - Maak voor de koopsector afspraken met PKVW-bedrijven over een advies op maat (gratis of advieskosten voor de gemeente) of leg hiervoor de verantwoordelijkheid bij de VVE / kopersvereniging. Bovendien kunnen er wellicht kortingsacties worden afgesproken met plaatselijke ondernemers (bouwmarkten, ijzerwarenhandels, etc.), zodat deelnemers van de bijeenkomsten tegen gereduceerde prijzen SKG-gecertificeerde beveiligingsproducten kunnen aanschaffen.
 - Biedt als impuls voor verdere maatregelen een deurspion en/of kierstandhouder aan. Ook kan (hulp bij) montage worden aangeboden. Denk ook aan het geven van informatie over goed gebruik. Maak voor huurwoningen afspraken met corporaties in de gemeente.

Evaluatie en bijstelling

Evalueer na bijvoorbeeld een jaar het proces met alle betrokkenen en de klanttevredenheid. Stel zo nodig het nazorg plan bij.

- Proces: zijn de gemaakte afspraken nagekomen, welke zaken moet wellicht anders geregeld worden etc.?
- Klanttevredenheid: hoe gaat het met de slachtoffers, konden ze de gekregen informatie en beveiligingstips toepassen, wat hebben ze concreet gedaan, vonden ze de ondersteuning van de diverse partijen prettig, etc.?

Borging

Nazorg van overvalcriminaliteit heeft in principe een tijdelijk karakter. Opedane kennis en ervaring mogen niet verloren gaan. Borg de aanpak nazorg overvallen in een aanpak overvalcriminaliteit of een generieke aanpak nazorg in de gemeente.

Bijlage 2: Actoren bij lokale nazorg overvallen

Mogelijke actoren die betrokken kunnen worden bij de lokale nazorg van overvallen. Bij de verschillende actoren is aangegeven welke rol zij invullen en of ze mogelijke regelingen hebben waar slachtoffers van overvallen gebruik van kunnen maken.

Op de internetsite van het CCV is alles te vinden over overvallen en nazorg bij overvallen in woningen en bedrijven.²⁵ Daarnaast leiden de volgende linken van het CCV naar belangrijke informatie voor bedrijven en woningen:

- <http://www.veiligondernemenbeginthier.nl/>
- (<https://hetccv.nl/onderwerpen/woninginbraak/toolkit-met-middelen/>)

Hier is veel informatie te vinden over preventietips. Ook kan een PKVW-adviseur worden ingezet om het slachtoffer te adviseren bij de beveiliging van de woning.

Actoren	Rol	Regeling
Gemeente	Regierol nazorg en preventie.	Lokale subsidies / fondsen.
Politie	<ul style="list-style-type: none"> - Eerste ambulante opvang slachtoffers. - Strafrechtelijk (opsporings-) onderzoek. 	
OM	Opsporen en vervolging, informeren en begeleiden bij een strafzaak.	Schadetoekenning in kader van civiele partijstelling.
Slachtofferhulp Nederland	Bieden van ondersteuning bij het verwerken van de gebeurtenis en het, waar mogelijk, herstellen dan wel verlichten van de materiële en immateriële schade.	Helpen bij het invullen van verzekeringsformulieren en/of het in kaart brengen van de schade. Nagaan of er andere mogelijkheden zijn om schade te verhalen. Ze geven advies&preventie na overvallen.
Schadefonds geweldsmisdrijven	Toekennen financiële tegemoetkoming(en) voor materiële en immateriële schade aan slachtoffers van geweldsmisdrijven.	Slachtoffers van een overval in een huis of bedrijf kunnen in aanmerking komen voor een subsidie van €1.000 te besteden aan preventieve maatregelen. De subsidie kan aangevraagd worden bij Schadefonds geweldsmisdrijven. Het Schadefonds doet dit namens de minister van Veiligheid en Justitie en de regeling is geldig t/m 31 december 2018.
VKB-Scan	Scans en rapportages	Een ondernemer met maximaal 50 fte's in zijn onderneming kan gratis een veiligheidsscan uit de regeling Veiligheid Kleine Bedrijven (VKB) door het CCV laten uitvoeren. Met deze scan kunt u de veiligheid in uw bedrijf verbeteren. De scan wordt ter plekke uitgevoerd door een CCV-adviseur die de veiligheidsrisico's in kaart

²⁵ <http://www.hetccv.nl/instrumenten/nazorg-overvallen/index>

		<p>brengt en u gratis adviseert over maatregelen om de veiligheid in en om uw bedrijf te vergroten. Meer informatie over de VKB-scan is te vinden op www.hoeveiligisuwzaak.nl en http://www.ondernemersplein.nl/subsidie/veiligheid-kleine-bedrijven/.</p> <p>Het is mogelijk dat deze regeling komt te vervallen. Als de regeling toch blijft bestaan zal dit alleen nog gaan om een gratis scan en niet meer om een gesubsidieerde maatregel.</p>
Keurmerk Veilig Ondernemen		<p>De ondernemersvereniging heeft de mogelijkheden van het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) en de mogelijkheden daarbinnen van financiering van preventieve maatregelen. Is er geen KVO mogelijk? Wijs de ondernemersvereniging dan op pré-KVO-projecten, waarbinnen nadrukkelijk aandacht wordt besteed aan het onderwerp overvallen. Meer informatie over het KVO is te vinden op www.hetkeurmerkveiligondernemen.nl.</p>
Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW)		<p>Voor de koopsector is het mogelijk afspraken te maken met PKVW-bedrijven over een advies op maat. De verantwoordelijkheid hiervoor kan gelegd worden bij de vereniging van eigenaren. Van de bewoners wordt verwacht dat ze bijdragen aan het voorkomen van herhaald slachtofferschap door eventuele aanbevelingen over te nemen en preventieve maatregelen te (laten) aanbrengen. Wellicht zijn er ook kortingsacties mogelijk met plaatselijke ondernemers, zodat deelnemers van de bijeenkomsten tegen gereduceerde prijzen SKG-gecertificeerde beveiligingsproducten kunnen aanschaffen. Indien het huurwoningen betreft dan monteert de woningcorporatie (gratis) de preventieve maatregelen. Voor meer informatie: https://hetccv.nl/certificatie-inspectie/criminaliteitspreventie/politiekeurmerk-veilig-wonen-inspectie/.</p>
Slachtofferhulp Detailhandel	Begeleiding na geweld, overval, ongeval of sterfgeval in de winkel.	

(uitgevoerd door D.O.e.N)		
Buurtvereniging / buurtbewoners	Stimuleren van bewustwording, daadwerkelijk treffen van maatregelen.	
Ondernemers- / winkeliersvereniging	Stimuleren van bewustwording, daadwerkelijk treffen van maatregelen en samenwerken.	
Woningcorporaties	Beveiligen van de woningen en voorlichting geven over preventieve maatregelen.	Biedt mogelijk PKVW-pakket
Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing	Algemene voorlichting en activiteiten om de bewustwording en de samenwerking te bevorderen.	
Brancheverenigingen	Leden ondersteunen.	Evt. aanbod ondersteuning advisering.
Verzekeraars	Schadeafwikkeling en ondersteunen bij het nemen van preventieve maatregelen.	Evt. aanbod voor schadeherstel, preventieadvies en uitvoering.
PKVW-erkende bedrijven	Advies op maat, offertes en montage van woningbeveiliging.	
Ouderenbonden	Ouderenbonden ANBO en Unie KBO ontplooiën diverse initiatieven op het gebied van preventie van woningovervallen voor senioren.	

Bijlage 3: Zelf in te vullen interventiematrix bij mobiel banditisme (CCV)

Te kiezen fase		1. Inreis	2. Verhijf	3. Gebruik infrastructuur	4. Delict pleging	5. opslag	6. Vervoeren Handel	7. Gebruik Opbrengst
Lokale problemen beschrijving	Gekozen barriere(s)	Het passeren van de Nederlandse grens door mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit, die het doel hebben zich stelselmatig te vermijden middels vermogenscriminealiteit of fraude.	Een al dan niet illegale verblijfplaats in Nederland van mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit gedurende de periode dat zij zich in ons land willen vermijden middels vermogenscriminealiteit of fraude.	Alle infrastructuurlijke voorzieningen - zoals autoverhuur, het wegennet en benzinstations - waarvan mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit gebruik van maken om zich binnen Nederland te verplaatsen.	Fysieke en digitale voorzieningen waarvan mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit gebruik maken om vermogenscriminealiteit of fraude te plegen. Bijvoorbeeld gereedschap in bouw wraakten en informatie op internet.	Een plaats waar goederen bewaard worden die door mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit buit zijn gemaakt.	Het transporteren van goederen door mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit die verkregen zijn middels vermogenscriminealiteit of fraude.	Witwassen, financiering van andere criminele activiteiten of de aanschaf van goederen die mobiele bendes met een niet-Nederlandse nationaliteit verkregen hebben middels het plegen van vermogenscriminealiteit of fraude.
	Specifieke Partners							

Bijlage 4: Evaluatie pilot controle Digitaal Opkopers Register (DOR) Politie en gemeente Den Haag

	Evaluatie Pilot Controle (Digitaal) Opkopersregister
	Fase 3 Pilot Controle (Digitaal) Opkopersregister
Organisaties:	Politie Eenheid Den Haag
	Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer, Handhavingsorganisatie
	Gemeente Den Haag, Bestuursdienst, Onderdeel Veiligheid
Datum :	14 juni 2017
Opdrachtgever :	Driehoek
Versie :	Definitief
Auteurs:	E. Heemskerk, C.G.L. Vermeerssen (gemeente Den Haag), S. Lindaart, M.J. van Ruitenburg (Eenheid Den Haag)

Inleiding

Begin 2016 is de pilot Controle (Digitaal) Opkopersregister gestart in de stadsdelen Centrum, Escamp en Segbroek. De Pilot staat beschreven in het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (RIS 281553). Het belangrijkste doel van registercontroles is het voorkomen van heling (en het daardoor verder terugdringen van High Impact Crimes (HIC) woninginbraak, straatroof en overvallen). Om dit te doen hebben we een pilot uitgevoerd waarin een uitrol van en een controle op (digitale) opkopersregisters centraal stond. In een opkopersregister registreren handelaren die goederen van particulieren kopen wat ze kopen en van wie. Voornaamste doel van de pilot was onderzoeken hoe de inrichting van het controleren van opkopersregisters succesvol kan worden geïmplementeerd. Hierbij zijn zowel organisatorische als juridische aspecten aan bod gekomen.

Daarnaast wilden we een digitale, landelijke versie van het papieren opkopersregister introduceren bij opkopers ten behoeve van een meer efficiënte en effectiever bestrijding van heling. Tijdens de pilot is het Digitale Opkopersregister (DOR) daarom volop gepromoot.

Op basis van de uitkomsten van de pilot wordt geadviseerd de helingaanpak binnen de gemeente verder uit te rollen. Tijdens de pilot is gekeken tegen welke vraagstukken politie en gemeente aanlopen bij de uitvoering van de registercontroles. Deze evaluatie bevat een overzicht van de bevindingen en dient als basis voor de verdere uitrol.

De looptijd van de pilot was 9 maanden en bestond uit drie fasen. In januari 2016 is gestart met de voorbereiding (fase 1) voor de duur van 3 maanden. In april is gestart met de uitvoering (fase 2) voor de duur van 6 maanden. Halverwege de pilot, in september, heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Met het aanbieden van deze rapportage aan de Haagse driehoek, wordt de pilot afgerond. Politie en gemeentelijke handhavers (boa's) zijn samen opgetrokken in deze aanpak van heling. De stadsdelen dienden daarbij als pilotgebieden.

De Pilot Controle (Digitaal) Opkopersregister is een succes gebleken. Beoogde resultaten zijn grotendeels behaald. Registercontroles in de pilotgebieden lijken te hebben geleid tot het verstoren van de afzetmarkt voor heling. Zowel het vergroten van het bewustzijn onder opkopers - waardoor zij weigeren dubieuze (mogelijk van diefstal afkomstige) goederen op te kopen - als het registreren in de opkopersregisters hebben hieraan bijgedragen. Hiermee worden High Impact Crimes, zoals woninginbraken aangepakt.

Op basis van de ervaringen die zijn opgedaan wordt geadviseerd om de controle op de opkopersregisters verder uit te rollen in Den Haag. En wordt geadviseerd de evaluatie ter beschikking te stellen van het Regionaal Bestuurlijk Overleg (RBO), zodat ook andere (regio) gemeenten hieruit desgewenst kunnen putten.

Pilotdoelen

De pilot was vooral bedoeld om inzicht te krijgen in de personele capaciteitsclaim en mogelijke knelpunten die ontstaan bij een implementatie van opkopersregistercontrole. Voor zowel de handhavingsorganisatie van de gemeente Den Haag als de politieteams die onderdeel uitmaken van de pilot. Dit ten behoeve van een eventuele stadsbrede uitrol van de gezamenlijke registercontroles.

Daarnaast is de pilot gebruikt om het Digitale Opkopersregister in de gemeente bij opkopers te introduceren en promoten.

De volgende onderdelen zijn als subdoel vastgesteld en worden in dit rapport beoordeeld op resultaat:

1. Het weghalen c.q. verstoren van de afzetmarkt voor heling;
2. Meer zicht krijgen op criminele processen rondom HIC-criminaliteit;
3. Verbeteren en versterken van de samenwerking tussen gemeentelijke boa's en politie;
4. Gecontroleerde ondernemers beschikken over een gewaarmerkt register en vullen deze in;
5. Inzicht in de meest effectieve werkwijze;
6. Intensievere controle van opkopers;
7. Het promoten (informerend, enthousiasmerend en implementeren) van het Digitaal Opkopersregister;
8. Het vastleggen van de samenwerking tussen politie en gemeente in werkafspraken;
9. Het formuleren van een communicatiestrategie richting doelgroep;
10. Het bepalen van de noodzakelijk capaciteitsbehoefte bij een gemeentebrede uitrol.

Resultaten

Pilotdoel 1 - Het weghalen c.q. verstoren van de afzetmarkt voor heling

De geselecteerde opkopers zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van een gewaarmerkt opkopersregister en het correct invullen hiervan. Tevens zijn aanwezige goederen gecontroleerd. Hiermee is de pakkans van helers vergroot. Ook de bewustwording bij opkopers is vergroot. Het merendeel van de ondernemers stond positief tegenover de pilot. Het feit dat veel ondernemers uit de pilot (64%) gebruik zijn gaan maken van het DOR is een indicatie dat zij zich betrokken voelen bij de aanpak van heling.

De combinatie van het vergroten van de pakkans van helers en het vergroten van de bewustwording onder de opkopers lijkt een verstoring van de afzetmarkt in het gecontroleerde gebied met zich mee te hebben gebracht. Een dergelijke constatering is niet te onderbouwen met cijfers, maar gevoelsmatig wordt vanuit de politie aangegeven dat er bij de opkopers een gedragsverandering ten goede heeft plaatsgevonden.

In bijlage 1 staan de gecontroleerde opkopers en de controleresultaten.

Pilotdoel 2 - Meer zicht krijgen op criminele processen rondom HIC-criminaliteit

De betrokken politieteams geven aan dat het DOR een waardevolle bron van informatie is. De contacten met opkopers geeft de politie veel meer zicht in de wijze waarop heling verloopt.

Pilotdoel 3 - Verbeteren en versterken van de samenwerking tussen boa's en politie

Tijdens de registercontroles zijn gemeentelijke handhavers en politieambtenaren samen op pad gegaan. De boa's controleerden op het correct bijhouden van het verplichte (digitaal) opkopersregister en de politie controleerde of goederen van diefstal afkomstig zijn. Door het gezamenlijk optrekken bij een registercontrole is het mogelijk geweest om eventueel op te leggen maatregelen op elkaar af te stemmen: bestuursrechtelijk, strafrechtelijk, of een combinatie van beide.

Deze nieuwe, gezamenlijke verantwoordelijkheid heeft de samenwerking tussen de boa's en politie versterkt.

Pilotdoel 4 - Gecontroleerde ondernemers beschikken over een gewaarmerkt register en vullen deze in.

Dit doel is ruimschoots behaald. 97% van de geselecteerde opkopers die aan de registratieplicht moeten voldoen hebben in overeenstemming gewerkt met de geldende wet- en regelgeving (gebruik maken van een gewaarmerkt papieren- of digitaal opkopersregister).

Eén ondernemer maakt geen gebruik van een gewaarmerkt register. Het betreft een particulier (thuiswerker) waar meerdere malen geprobeerd is een reguliere controle uit te voeren.

Er wordt echter steeds niet open gedaan. Daardoor is de opkoper dus niet te controleren. Deze ondernemer blijft onder de aandacht van de politie.

Pilotdoel 5 - Inzicht in de meest effectieve werkwijze

Voorafgaand aan de pilot is een werkinstructie opgesteld. Met de ervaring die in de verschillende teams (3) basispolitiezorg is opgedaan is de werkinstructie bijgesteld.

Het verdelen van taken tussen de gemeente en de politie lijkt een effectieve werkwijze. Het kijken met zowel een opsporingsbril door politie en een handhavingsbril door handhavers wordt door betrokken partijen als toegevoegde waarde ervaren. De meerwaarde van gezamenlijke controles levert de volgende voordelen op:

- Voor de ondernemer is het overzichtelijker wanneer beide handhavende partijen, ook samen langskomen voor een controle.
- Daarnaast wordt de opkoper minder in zijn werkzaamheden gehinderd. Anders zijn er twee momenten dat verschillende controleurs bij de opkoper in de winkel komen.
- Bij overtredingen lopen nu niet twee verschillende trajecten (strafrechtelijk / bestuursrechtelijk) zonder dat controleurs van politie en gemeente dit van elkaar weten.
- Het houdt controleurs van politie en gemeente scherp bij iedere controle, omdat er naar elkaar gekeken wordt.
- Door samen op pad te gaan leren de controleurs van politie en gemeente van elkaar. Het is immers voor de meeste van hen een nieuwe discipline.
- Door de controles samen te doen weten controleurs van politie en gemeente heel goed welke opkopers extra aandacht behoeven.

Pilotdoel 6 - Intensievere controle van opkopers

Er hebben 64 informerende gesprekken bij 39 ondernemers plaatsgevonden.

Er hebben 81 fysieke controles bij 39 ondernemers plaatsgevonden.

Er hebben 41 digitale controles bij 18 ondernemers plaatsgevonden.

Pilotdoel 7 - Het promoten van het Digitaal Opkopersregister.

Van de in totaal 39 gecontroleerde ondernemers zijn er na de pilot 25 (64%) aangesloten op het DOR. Eén ondernemer is in afwachting van een koppeling met het DOR. 12 ondernemers maken nog gebruik van het papieren register, waarvan één eerder op het DOR was aangesloten.

Pilotdoel 8 - Het vastleggen van de samenwerking tussen politie en gemeente in werkafspraken

De samenwerkingsafspraken zijn geformaliseerd in een werkinstructie (zie bijlage 2).

Pilotdoel 9 - Het formuleren van een communicatiestrategie richting doelgroep

De communicatiestrategie richt zich op opkopers van helinggevoelige goederen. Ook al is het de verantwoordelijkheid van de ondernemer om op de hoogte te zijn van regelgeving, is het wel van belang dat de gemeente zorgdraagt voor een heldere uitleg van het beleid door middel van brieven, folders et cetera.

Bij een stadsbrede uitrol is een belangrijke rol weggelegd voor de afdeling communicatie van de gemeente. Zij neemt het voortouw bij het voorlichten van de Haagse ondernemers. Zo wordt ondermeer ten behoeve van de Haagse opkopers een Q&A-lijst opgesteld van vragen die naar voren zijn gekomen uit de pilot.

Pilotdoel 10 - Het bepalen van de noodzakelijk capaciteitsbehoefte bij een gemeentebrede uitrol.

De uitvoering van de controles heeft gemiddeld 5 uur per ondernemer voor zowel de politie als boa's in beslag genomen. Dit bestaat uit twee informerende gesprekken van max 1 uur, twee handhavingsacties van gemiddeld 45 minuten, administratietijd en mogelijke hercontrole bij "niet in orde" van ongeveer 1,5 uur.

Het opmaken van een eventuele bestuurlijke rapportage kost naar verwachting ongeveer twee uur.

Voor de afhandelingsduur van bestuurlijke rapportages is op basis van de pilot geen inschatting te geven door de Backoffice Veiligheid. Vanuit het pilotgebied is slechts één bestuurlijke rapportages met een “niet in orde” binnengekomen bij de backoffice.

Conclusie/ behaalde resultaten

Behaalde successen

De gezamenlijke operationele uitvoering is door zowel de gemeentelijke boa's als de politie (basisteams) zeer positief beleefd en als nuttig ervaren. Zij hebben in koppel-vorm de geselecteerde ondernemers elk minimaal 3 maal bezocht. Door de meerdere bezoeken en controles is de bewustwording onder opkopers over hun rol bij het voorkomen van heling vergroot.

38 van de 39 geselecteerde opkopers hebben hun ingekochte goederen geregistreerd in een gewaarmerkt register. Hierdoor werken zij nu overeenkomstig de geldende wet- en regelgeving. En 64% van deze ondernemers doen dit in het DOR. Deze registraties leiden tot versterking van de afzetmarkt voor heling en helpen - als waardevolle informatiebron voor de opsporing - de pakkans van zowel helers als stellers te vergroten.¹

Tijdens de pilot is een communicatiestrategie opgesteld. Deze strategie heeft geleid tot een goede samenwerking tussen gemeente, politie en ondernemer. In een werkinstructie zijn ketenafspraken vastgelegd. Tijdens de uitvoering zijn deze samenwerkingsafspraken al lerende aangepast tot een efficiënte werkinstructie².

Conclusie en advies

Registercontroles in het pilotgebied lijken te hebben geleid tot het verstoren van de afzetmarkt voor heling. Met het informeren van opkopers over hun verplichtingen en het begeleiden van correct registreren van goederen is bewustwording gecreëerd bij opkopers over hun mogelijk aandeel in de afzetmarkt voor heling. De intensieve en gezamenlijke controles van opkopers hebben bijgedragen aan het opsporen van helers en stellers. Ook helpen de bezoeken en controles bij het krijgen van meer zicht op criminele processen rondom HIC-criminaliteit.

Voorstel

Stadsbrede uitrol controle opkopersregister

Op basis van de ervaringen uit deze pilot wordt geadviseerd om de controle op de opkopersregisters verder uit te rollen over de gemeente Den Haag. Tijdens de uitvoering van de pilot is gekeken hoe de inrichting van het gezamenlijk controleren van opkopersregisters succesvol kan worden geïmplementeerd. Hieruit zijn een stappenplan voor de uitrol, enkele randvoorwaarden en punten van aandacht naar voren gekomen.

¹ Hierbij moet de kanttekening geplaatst worden dat het gegeven percentage niet alle vooraf geselecteerde ondernemers betreft. Van de oorspronkelijke 46 ondernemers zijn er uiteindelijk 7 uitgesloten van de pilot. Twee ondernemers kochten geen goederen in. Twee opkopers controleren op diefstal dmv RDW-registraties. Eén opkoper was nog in afwachting van een koppeling met het DOR. Eén opkoper bleek vertrokken uit het pilotgebied. Eén opkoper bleek niet meer te bestaan. In totaal gaat het dus om 39 ondernemers die aan de verplichte registratie moesten voldoen.

² Zie bijlage 2.

Stappenplan voor een gefaseerde uitrol opkopersregistercontrole

1. Samenstellen projectteam

In de voorbereidende fase moet voldoende tijd besteed worden aan het leggen van de juiste contacten binnen- en tussen de organisaties. Een projectteam wordt samengesteld om de uitrol soepel te laten verlopen en een integrale contactenlijst is nodig om de juiste actoren in stelling te brengen. Het projectteam wordt getrokken vanuit Veiligheid en bestaat verder uit communicatie, politie en Stadsbeheer. Het OM is agenda lid. Tegen een overtreding kan zowel op basis van het strafrecht als op basis van het bestuursrecht een sanctie of maatregel worden getroffen. Bestuursrecht en strafrecht kunnen naast elkaar worden toegepast, zo staat het ook in de beleidslijn, maar afstemming is gezien de fase waarin de uitrol zich bevindt wel belangrijk.

2. Inventarisatie opkopers Den Haag

Om de gereserveerde handhavingcapaciteit goed in te kunnen zetten is het belangrijk te weten hoeveel opkopers zich in de gemeente bevinden. Vanuit de KvK is een uitdraai met opkopers in Den Haag geleverd. Deze bevat echter meer dan alleen opkopers van helinggevoelige goederen. Er is overeengekomen dat de inventarisatie van het opkopers van helinggevoelige goederen door de politie wordt gemaakt.

3. Inrichten gemeentelijk meldpunt voor opkopers

Alhoewel een handelaar hiertoe wel verplicht is (artikel 2:68 lid a APV), is op dit moment geen fysiek en/of digitaal loket ingericht waar ondernemers, die werkzaam zijn of willen zijn als handelaar, zich kunnen laten registreren en melding kunnen maken van feiten zoals beschreven in artikel 2:68 lid a van de APV. Op het moment dat in het kader van helingbestrijding dit alsnog wenselijk is, kan worden overgegaan tot handhaving van dit artikel zoals opgenomen in het handavingsarrangement. Uiteraard wel onder voorwaarde dat er een digitaal en/of fysiek loket is ingericht, zodat de handelaar ook daadwerkelijk aan deze verplichtingen kan voldoen. Zo staat het in het Handavingsarrangement heling voor handelaren in ongeregelde en gebruikte goederen (RIS 292905).

Als verbeterpunt wordt geadviseerd adviseert nog dit jaar een gemeentelijk meldpunt voor opkopers te realiseren. Ook omdat daarmee zicht gekregen wordt op het aantal opkopers in de gemeente en de ontwikkeling daarvan.

Inmiddels biedt het CCV een geautomatiseerd landelijk meldpunt aan, het Digitaal Opkopers Loket (DOL). Hiervoor kunnen gemeenten zich kosteloos aanmelden, waarna opkopers zich via een link op de gemeentelijke website kunnen aanmelden. Voorstel is om onder regie van de projectgroep dit verder uit te werken en ervoor te zorgen dat in 2017 Den Haag wordt aangesloten op het DOL.

4. Branchegerichte controles

De beschikbare capaciteit bij politie en handhavingsteams is niet voldoende om alle opkopers in één keer te informeren, controleren en aan te sluiten op het DOR. Om te zorgen voor een neutrale uitrol van registercontroles heeft het de voorkeur deze per branche te laten verlopen. Het voorstel hierbij is om ons eerst te richten op de opkopers die mobiele apparaten inkopen (Cash Converters, Belwinkels, Mediamarkt, etc.) zoals smartphones, tablets en laptops.

De keuze voor de branche die in tweedehands mobiele apparaten handelt is gebaseerd op het feit dat deze goederen een uniek identificatienummer hebben. Zo kunnen deze goed geregistreerd worden in het DOR. Dit biedt de ondernemers een lagere drempel om gebruik te maken van het DOR en helpt dus bij het overtuigen van hen om het digitale register te gebruiken (en tevens de burger van de Stophelingapp). Daarnaast zorgen de unieke identificatienummers bij het makkelijker opsporen van gestolen goederen.

Uiteraard is er ruimte om, indien daar noodzaak toe is, bij andere opkopers uit andere branches een controle in te stellen. Bijvoorbeeld bij concrete signalen van heling.

5. Communicatie ondernemers

Het is belangrijk dat de voorlichting in de voorfase van de verdere stadsbrede uitrol gebeurt. De afdeling communicatie van de gemeente neemt hierbij het voortouw (in afstemming met Veiligheid, politie, Stadsbeheer en OM) bij het voorlichten (informereren) van de ondernemers.

6. Gefaseerde uitvoering

De beschikbare capaciteit bij politie en handhavingsteams is niet voldoende om alle opkopers in één keer te informeren, controleren en aan te sluiten op het DOR. Om te zorgen voor een stabiele uitrol van registercontroles heeft het de voorkeur deze gefaseerd over de drie districten te laten verlopen. De verwachte inzet voor een verdere uitrol in 2017 is geschat door politie en HHO op maximaal 100 uur per handhavingsteam tbv registercontroles. Dit is gebaseerd op gemiddeld 5 uur per bedrijf (bestaande uit twee informerende gesprekken van max 1 uur, twee handhavingsacties van gemiddeld 45 minuten, administratie tijd en mogelijke hercontrole bij "niet in orde") overeenkomstig de bevindingen uit de pilot. In alle handhavingsprogramma's is deze 100 opgenomen (met uitzondering van Segbroek, daar is men 62,5 uur overeen gekomen).

Na 2017

Capaciteitsinzet

Het voorstel is om bij de definitieve uitrol van registercontrole stadsbreed:

- 1 maal per jaar alle opkopers uit één bepaalde branche te controleren;
- + extra inzet dmv waarschuwingen, boetes en hercontroles bij constatering van onregelmatigheden;
- + vaker controleren van malafide opkopers de vastgestelde branche (maatwerk obv feiten en omstandigheden);
- + extra controles bij op-indicatie-geselecteerde ondernemers (deze kunnen buiten de geselecteerde branche vallen).

Of dit haalbaar is wordt in de loop van 2017 gezien op basis van nieuwe bevindingen.